

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 12 (633)

LIETUVOS MOKSLININKŲ SĄJUNGOJE

Visuomenei apie mokslą skirtą laikraščio likimas: išsaugokime „Mokslo Lietuvą“

Laikraštis „Mokslo Lietuva“ šiemet pasitiko 30-uosius savo leidybos metus. Pirmasis jo numeris pasirodė dar 1989 m. vasarą, likus daugiau nei pusmečiui iki nepriklausomybės atkūrimo, pradėjus ruošti steigiamajam Lietuvos mokslininkų sąjungos suvažiavimui. Turėtume džiaugtis šia reikšminga sukaktimi, tačiau su skaitytojais tenka dalintis nerimu dėl vienintelio išlikusio šios paskirties laikraščio – „Mokslo Lietuva“ atsidūrė prie išnykimo prarajos.

Ne tik mokslininkams, bet ir plačiajai visuomenei skirtas laikraštis išeina du kartus per mėnesį, išskyrus rugpjūtį, kai dauguma jo skaitytojų atostogauja. 22 numeriai, šiuo metu turintys po 12 puslapių, kasmet pasiekia savo skaitytojus. Jau kelinti metai veikia ir internetinė laikraščio svetainė, pateikianti dar daugiau informacijos. Laikraščio „Mokslo Lietuva“ virtualųjį variantą siunčiame į visus universitetus ir kitas mokslo bei studijų institucijas.

Mums kartais priekaištaujama, kad rengiame mažai reportažų apie mokslo renginius, retokai skelbiame pokalbius su jų rengėjais ir dalyviais. Gauname laiškų, kurių

autorai piktinasi, kad laikraščio „Mokslo Lietuva“ žurnalistų nemato mokslo tematikai skirtuose renginiuose. Tačiau skaitytojams tenka priminti, kad redakcija jau seniai neturi **nė vieno darbuotojo, dirbančio visu etatu**, jau net nekalbant apie žurnalistus, kurie rengtų informaciją kiekvienam laikraščio numeriui. Mes pažeidžiame įstatymus, mokėdami likusiems trims darbuotojams (redaktoriui, korektorei ir maketuotojai) mažiau negu „minimumą“, nors „minimumą“ leidžiama mokėti... tik už nekvalifikuotą darbą. Tos paramos, kurią gauname iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo, neužtenka padengti net pusei išlaidų, susidarančių leidžiant laikraštį. Laikraščio „Mokslo Lietuva“ leidėjas Lietuvos mokslininkų sąjunga negauna dotacijų nei iš Mokslo tarybos, nei iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, nors dar netolimoje praeityje tokia parama būdavo skiriama.

Lietuvoje jau seniai nebeliko žurnalų „Mokslas ir gyvenimas“ ir „Mokslas ir technika“, dvikalbio žurnalo „Mokslas ir Lietuva“ (*Arts, Science and Lithuania*). Pritrūkus lėšų, seniai nutraukta Atgimimo metais

mūsų atkurto tarptautinio Baltijos valstybių mokslo žurnalo „Revue Baltique“ leidyba. Likome vieninteliai, tik neaišku, kiek dar išsilaikysime. Skaitytojai dabar įprato spaudos leidinius velti skaityti internete, todėl natūralu, kad prenumeratorių skaičius sumažėjo. Tačiau „nemokamų pietų“ nebūna, juo labiau kad laikraščio leidybos sąnaudos didėja.

Nepaisant visų sunkumų, augantis mūsų temų ir autorių ratas bei kasdien pasiekiantys skaitytojų atsiliepimai rodo, kad „Mokslo Lietuvos“ populiarumas stiprėja. Faktinis skaitytojų skaičius išaugo kelis kartus ir jau seniai peržengė keliolikos tūkstančių slenkstį.

Didelę dalį informacijos, netelpančios į spausdintą leidinį, sudedame į „Mokslo Lietuvos“ internetinę svetainę. Šiais metais Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondai nutraukus jos finansavimą, svetainės administratorius tęsia jos veiklą visuomeniniais pagrindais. Liko vienintelė išeitis – kreiptis paramos į skaitytojus ir tikėtis, kad finansinė parama laikraščiu „Mokslo Lietuva“ bendromis jų pastangomis sustiprės. ■

Lietuvos mokslininkų sąjunga sveikina akademiką Vladą Algirdą Bumelį 70-ojo gimtadienio proga

ŠIAME NUMERYJE

Nejaugi neteksime ir laikraščio „Mokslo Lietuva“? ● 1 p.

Lietuvos mokslininkų sąjungoje: geoterminės energijos šaltiniai atveria naujas galimybes ● 1, 2 p.

Ar naujojo Prezidento išrinkimas padės visuomenei išgyti? ● 3 p.

Kuriamas inovacijų centras Rietave ● 5 p.

Nauji Lietuvos universitetų garbės daktarai ● 6, 7 p.

Mokslininko tribūna: ar gebame plėtoti humanitarinį ugdymą? ● 6, 8 p.

Naujos studijų programos ● 8 p.

Mokslo naujienos ● 8, 11 p.

Lietuvių kalbos ir kultūros centras Sakartvelo technikos universitete ● 9, 10, 11 p.

Lietuvos architekto įvertinimas Latvijoje ● 10 p.

Dekano dekanas profesorius S. B. Pavidonio šimtmetis ● 12 p.

LIETUVOS MOKSLININKŲ SĄJUNGOS RENGINYS SEIME

Geotermija Lietuvai

Lauras Stacevičius

Šilumos ir vėsos išgavimo iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtra bei aplinkos taršos mažinimas yra vieni iš strateginių valstybės tikslų. Konferencijoje „Geotermija Lietuvai“, kuri birželio 3 d. buvo organizuota Lietuvos Respublikos Seime Geotermijos asociacijos ir Lietuvos mokslininkų sąjungos iniciatyva, išsamiai aptartos žemės gelmių energetinių išteklių panaudojimo perspektyvos.

Tiek giliųjų, tiek ir seklių žemės gelmių išteklių yra priskiriami prie itin perspektyvių atsinaujinančios energijos šaltinių, kurių panaudojimo kryptis atveria nauji moksliniai tyrimai, pradėti dar praėjusiam šimtmečiu ir ypač suintensyvėję pastaraisiais dešimtmečiais. Fundamentiniai geologiniai ir geodeziniai žemės gelmių tyrimai atskleidė, kad Vakarų Lietuvoje yra itin aukštu energetiniu potencialu pasižyminti geoterminė anomalija. Klaipėdoje pastatyta pavyzdinė geoterminė jėgainė, 2001 m. pradėjusi tiekti šilumą į miesto tinklus, tapo ne tik pirmuoju įgyvendintu pramoniniu pro-

jektu, bet ir tolesnių mokslinių tyrimų baze.

Tačiau geoterminių šaltinių panaudojimo galimybės neapsiriboja tik pajūrio regionu. Konferencijoje „Geotermija Lietuvai“ buvo aptartos ne tik mokslinių tyrimų išvados, bet ir jų idėjomis besiremiančių prakti-

kų įgyvendinti projektai, kurie atskleidė šios, itin draugiškos aplinkai atsinaujinančios energijos panaudojimo kryptis, apie kurias dar visai neseniai nebuvo žinoma.

■ Nukelta | 2 p.

Lietuvos mokslininkų sąjungos prašymas

Lietuvos mokslininkų sąjunga yra vienintelio likusio mokslininkų laikraščio „Mokslo Lietuva“ leidėja. Tačiau laikraštis, minintis 30-ąjį leidybos jubiliejų, atsidūrė prie bankroto ribos. Išaugo jo skola spaustuvei, darbuotojų atlyginimams ir kitos išlaidos. Kreipiamės į visus galimus mūsų rėmėjus, prašydami paremti Lietuvos mokslininkų sąjungą, leidžiančią laikraštį „Mokslo Lietuva“. Kadangi Lietuvos mokslininkų sąjunga yra registruota paramos gavėja, aukotojai gaus mokestinę lengvatą.

Nuo šio numerio pradėdame skelbti aukotojų sąrašą. Esame iš anksto labai jums dėkingi.

Mokėjimo pavedimo duomenys:

Gavėjas – Lietuvos mokslininkų sąjunga
Sąskaitos Nr. LT707300010002449695 („Swedbank“ AB)
Įmonės kodas 111959769
Mokėjimo paskirtis: Parama „Mokslo Lietuvos“ leidybai

Geoterminės jėgainės atkūrimas

Simonas Gentvilas

Praėjus kiek daugiau nei metams po UAB „Geoterma“ veiklos sustabdymo, pagrindinis įmonės akcininkas VĮ „Turto bankas“ paskelbė, kad inicijuoja įmonės bankrotą. Bankroto metu planuojama nurašyti įmonės skolas ir atskirti geoterminės jėgainės įrenginį nuo įmonės.

Tokiu sprendimu unikali geotermijos veikla Lietuvoje ir Klaipėdoje bus išsaugota.

Dar 2017 m. sustabdžius UAB „Geoterma“ veiklą, sudarėme laikinąją parlamentarų grupę, kurios tikslas buvo rasti tinkamiausią sprendimą geotermijos veiklai prikelti. Apmaudu, kad jėgainės turtas daugiau nei metus buvo tiesiog konservuojamas, neieškant sprendimų. Tačiau galima pasidžiaugti, kad klaipėdiečių Seimo narių

ir Finansų ministerijos pastangomis išeitis visgi surasta.

Išvelgiu didelį geotermijos potencialą ir raginu Klaipėdos savivaldybę bei Klaipėdos universitetą jau dabar pradėti planuoti geoterminės jėgainės sugrąžinimą į Klaipėdos šilumos gamintojų ratą. Geologai yra įvertinę, kad geoterminės energijos išteklių regione yra praktiškai neriboti, o po žeme – dešimt kartų didesni nei Klaipėdos regiono

poreikiai, todėl galima mąstyti ir apie platesnį vandens panaudojimą. Ypač, kai 500 kilometrų spindulių nuo Klaipėdos nėra tokio geoterminio vandens, kuris galėtų būti panaudotas sveikatinimo paslaugoms, šilumos energijos gamybai, krevečių auginimui ar kosmetikos produktų gamybai. Klaipėdos universitete dr. Lolitos Rapolienės atlikti tyrimai įrodė ir gydomąsias geoterminio vandens savybes. *Autorius yra LR Seimo narys.*

Geotermija Lietuvai

■ Atkelta iš 1 p.

Konferencijoje pateiktuose pranešimuose atskleista, kad geoterminės energijos panaudojimo galimybės yra labai plačios. Šalia vis plačiau taikomo individualių ir daugiabučių gyvenamųjų namų bei pramonės objektų šildymo geotermine energija, Lietuvoje įgyvendinami vis nauji akvakultūros, šiltnaminių daržininkystės, relaksacinių paslaugų ir kiti itin perspektyvūs projektai. Klaipėdos universiteto mokslininkų tyrimai atskleidė žemės gelmių vandens gydomąsias savybes, kurios atveria iki šiol nežinomas, bet itin efektyvias gydymo ir reabilitacijos kryptis pacientams, besiskundžiantiems širdies ir kitų vidaus organų, kaulų ir raumenų sistemos bei odos ligomis. Paaiškėjo, kad požeminio vandens mineralizacija Lietuvos pajūryje yra tik šiek tiek mažesnė nei Negyvosios jūros, bet visiškai saugi naudoti sveikatingumo procedūroms.

Paminėsime keletą konferencijoje aptartų sprendimų. Lietuvoje jau net 15 daugiabučių namų taiko geoterminio šildymo sistemą, tačiau jie neretai susiduria su teisinio reguliavimo problemomis, kurias būtina kuo skubiau spręsti. Šios krypties iniciatorių alytiškių įgyvendinti projektai parodė, kad patalpų šildymo išlaidos sumažėja net tris kartus, tačiau galimybę plėsti tokią ekonomišką ir aplinkai draugišką technologiją apsunkina pasenusi teisinė bazė ir naujų sprendimų naudos neįvertinanti mokesčių sistema.

Vis daugiau individualių namų savininkų įsirengia mažo galingumo dvigubo veikimo geotermines sistemas, kurios leidžia šildyti, o vasarą vėdinti patalpas, šilumos siurbliais apsirūpinant alternatyvia atsinaujinančia energija. Lietuvoje jau nuo 1996 m. šiam tikslui pradėta naudoti lengviausiai pasiekiamą sekliųjų geoterminių šaltinių šiluma, esanti ne didesniame kaip 100 metrų gylyje.

Konferencijoje „Geotermija – Lietuvai“. Iš kairės: Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas prof. dr. Jonas Jasaitis, Seimo narys Simonas Gentvilas, Geotermijos asociacijos prezidentas dr. Feliksas Zinevičius, Seimo narys Lauras Stacevičius, Klaipėdos universiteto rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas. Olgos Posaškovos nuotr.

Per tą laiką sukurti daug efektyvesnės konstrukcijos ir patikimesni šilumos siurbliai bei kiti šiose sistemose naudojami įrenginiai.

Didžiulio susidomėjimo sulaukė svečių iš Lenkijos ir Vokietijos pranešimai, atskleidę naujų technologijų taikymo galimybes ir daug didesnę valdymo institucijų dėmesį, skatinantį drąsiai diegti naujausius mokslų pasiekimus, aprūpinant šiluma gyvenamuosius mikrorajonus, logistikos centrus, pramonės įmones bei kitus objektus. Šių valstybių mokslininkų tyrimai labai svarbūs ir Lietuvai, nes jie atskleidžia tiek naujus techninius sprendimus, tiek jų pritaikymo galimybes, tiek ir problemas, su kuriomis susiduria geoterminės energijos projektų įgyvendintojai.

Mokslininkai pabrėžė būtinybę spręsti vis sunkesnes pasekmes sukeliančias dirvo-

žemio ir vandens šaltinių taršos problemas. Geoterminių šaltinių panaudojimas leidžia efektyviai mažinti anglies dvideginio išmetimą ir atmosferos taršą kietosiomis dalelėmis. Katastrofiškas pasaulio vandenų užteršimas plastikų mašina juose gyvenančių žuvų išteklius ir verčia ieškoti naujų sprendimų, kaip tenkinti augančius žuvininkystės produktų poreikius. Konferencijos dalyviams buvo pademonstruota Lietuvos mokslininkų sukurta akvakultūros įranga ir itin našios krevečių auginimo technologijos. Atsiveria galimybės šioje ir kitose srityse pasinaudoti tokių valstybių, kaip Islandija, patirtimi.

Kiekviena nauja energetinio apsirūpinimo sritis atskleidžia ir tyrinėtinas problemas bei diegiančių šios srities inovacijas tykančius pavojus, apie kuriuos iki tol nebuvo žinoma. Labai daug pamokų pateikė ir pir-

mosios Klaipėdos jėgainės statybos bei eksploatacijos patirtis. Per kurį laiką paaiškėjo jėgainės, jos infrastruktūros projektavimo ir naudojimo klaidos. Jėgainės darbą apsunkino ir griozdiška, tokio unikalaus objekto eksploatavimą reglamentuojanti, bet visiškai tam nepritaikyta teisinio reglamentavimo sistema, trukdžiusi pereiti prie pigesnių ir efektyvesnių papildomo šilumos tiekimo šaltinių. Patirties stoka, techninės ir objekto vadybos klaidos privedė prie jėgainės bankroto.

Tačiau tai jokia būdu neleidžia pripažinti, kad jėgainės projektas yra nesėkmingas. Konferencijoje priimtoje rezoliucijoje vieningai išsakyta nuostata Klaipėdos pavyzdinę geotermine jėgainę reorganizuoti į mokslinių tyrimų centrą ir perduoti ją Klaipėdos universitetui, taip užtikrinant galimybę toliau naudoti unikalią jėgainės įrangą tolesniems geoterminės energetikos tyrimams, sudarant galimybę dalyvauti ES naujojoje mokslinių tyrimų programoje „Europos horizontas“, apsaugant nuo trumpalaikės naudos siekiančių verslo objektų užmačių šią įrangą privatizuoti. Valstybei priklausančių šios įstaigos akcijų turėtojais įteisinti švietimo, mokslo ir sporto ministeriją bei Klaipėdos universitetą, kurie drauge su AB „Klaipėdos energija“ ir Klaipėdos miesto savivaldybe galėtų sėkmingai spręsti iškilusias užduotis, turinčias lemiamą reikšmę visai valstybės energetinei politikai. Kitas pasiūlymas – užtikrinti, kad dar 2011 m. priimtame Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatyti šilumos siurblių darbui suvartojamos elektros lengvatiniai tarifai būtų įgyvendinti. Tačiau svarbiausias uždavinys – parengti Valstybinę geoterminės energijos perspektyvinio naudojimo programą. *Autorius yra Laikinosios Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo grupės pirmininkas.*

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

Mokyklų bibliotekininkų statusas. Švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius inicijuoja darbo grupės sudarymą, kad būtų peržiūrėtas mokyklos bibliotekininkų vaidmuo, statusas, jų atliekamos funkcijos ir parengta Mokyklų bibliotekų koncepcija. Įsitraukti bus kviečiama Mokyklų bibliotekų darbuotojų asociacija, Kultūros ministerijos, savivaldybių, universitetų atstovai. Šiandien ministras buvo susitikęs su Mokyklų bibliotekų darbuotojų asociacijos nariais ir aptarė atlyginimų, profesinio statuso, mokyklų bibliotekų

finansavimo, kitas svarbias temas.

„Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo strategijos projekte esame numatę, kad mokyklų bibliotekininkų, kaip ir kitų viešojo sektoriaus kultūros ir meno darbuotojų, atlyginimai nuo 2020 m. vidutiniškai būtų didinami 15 proc. Vyriausybė pritarė strategijos projektui, kuris dabar yra pateiktas Seimui, – sako švietimo, mokslo ir sporto ministras A. Monkevičius. – Turime maksimaliai pasirūpinti, kad mokyklų bibliotekininkai jaustųsi saugūs. Su Kultūros

ministerijos vadovais taip pat esame aptarę, kaip būtų galima greičiau, dar iki rudens, padaryti būtinus darbus.“

Per susitikimą ministerijoje aptartas ir mokyklos bibliotekininko statuso klausimas. Diskutuota, kad mokyklų bibliotekininkai galėtų tapti informacinių komunikacinių technologijų koordinatoriais mokyklose. Tokia pareigybė priklausytų pedagoginių darbuotojų kategorijai.

Apdovanoti STEAM mokslų konkurso „Mūsų eksperimentas“ laureatai. Birželio 4 d. Vilniaus universiteto Botanikos sode

švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius apdovanojo STEAM mokslų konkurso „Mūsų eksperimentas“ nugalėtojus. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija pirmosios vietos laimėtojams dovanuoja kelionę į Vokietijos technikos muziejų Berlyne – vieną didžiausių tokio pobūdžio muziejų Europoje. Pagrindinį konkurso prizą pasidalijo 9 gimnazijų komandos – Šiaulių raj. Kuršėnų L. Ivinskio, Naujosios Akmenės Ramučių, Utenos Adolfo Šapokos, Vilniaus Žvėryno, Birštono, Šiaulių Didždvario,

■ Nukelta į 5 p.

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

Gitano Nausėdos laikas

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Išrinktasis Prezidentas netrukus įsikurs rūmuose šalia Simono Daukanto aikštės. Reikia manyti – dešimtmečiui. Lietuvai labiausiai reikia politinio ir kultūrinio stabilumo. Ypač dabar, kai viešoji erdvė perpildyta diletantiško erzelio, intrigų, tikrų ir tariamų skandalų, o už valstybės sienų matome ir gana pavojingų tendencijų formavimąsi, grasinančių svarbiausiai žmonijos egzistavimo sąlygai – taikai. Dėl globalizacijos ir emigracijos kasdien prarandame žmogiškuosius išteklius, tačiau niekaip nesugebame suprasti, kad būtent jie yra svarbiausias valstybės turtas. Nesugebame išmintingai naudotis tuo, ką turime savo žemėje ir jos gelmėse. Mums nuolat šneka apie bandymus apgauti savo valstybę ir jos piliečius, tačiau nutyli tai, ką reikšmingo ir gražaus sukuriame mokslo institucijose, kokias naujas galimybes valstybės pažangai atskleidžia mūsų tyrėjai ir energingi verslo naujovių kūrėjai.

Gitanas Nausėda – ne naujokas mūsų viešojoje erdvėje. Daugiau kaip du dešimtmečius girdėjome gerai apmąstytus komentarus apie finansų sistemos pokyčius ir verslo plėtros tendencijas. Pripratome prie ramaus, solidaus, inteligentiško diskusijų tono ir aiškių atsakymų. Skirtingai nuo daugelio kitų analitikų, jis neišsisukinėja nuo sudėtingų klausimų ir nepuola aiškinti apie batus, kai jo klausia apie ratus. Jei situacija – sudėtinga, o informacija – prieštaringa, nebando jos suprimityvinti ir nevaizduoja visažinio. Atvirumu ir bendravimo maniera šiek tiek primena Prezidentą Valdą Adamkų, tačiau turi tik jam būdingą kalbėsenos stilių.

Imponuoja ir jo požiūris į asmeninį gyvenimą. Išpuoselėta šeimos sodyba labai daug pasako apie jos šeiminingą. Galima kalbėti apie skirtingą sodybos architektūros sampratą, tačiau jei tik galimybės leistų, argi nenorėtume sukurti šeimai tokių sąlygų? Juk šeimos laimė – valstybės laimės sudedamoji dalis.

Kai kas bando jam prikišti politinės patirties trūkumą, tačiau kas iš tikrųjų yra politika? Sociologijos klasikais politikos tikslą apibrėžia kaip visuotinės tvarkos ir piliečių saugumo siekį. Būtent tvarkos, o ne vadinamųjų politinių intrigų. O ar ne to mums labiausiai reikia? Ar ne pasitikėjimo savo vadovais ir visa valstybės sąranga? Žmogus, atėjęs su gerovės valstybės siekiu, turi būti sutiktas su nuoširdžiu noru prisidėti, kad toks siekis būtų įgyvendintas, kad būtų susitelkta į visuomenės susiklausymą ir vienybę. Asmenys, kurie politiką suvokia kaip galimybę kažką apgauti ar, užsikorus ant bendrapiliečio nugaros, pačiam aukštyn palypėti, neturėtų būti vadinami politikais. Tokiai elgsenai apibūdinti vartojamos kitos sąvokos.

Valstybės vairą naujasis Prezidentas perima labai sudėtingu metu. Nekritikuokime dabar tų, kurie dirbo iki šiol. Buvusieji vadovai darė tai, ką sugebėjo, ir taip, kaip jiems atrodė tinkamiausia. Dabar svarbiausia, kaip pati visuomenė suvokia savo pareigą ir galimybes susitelkti, kad susikaupusios problemos būtų sprendžiamos kuo efektyviau. Ko reikia dabar, kad piliečiai pagaliau suvoktų, jog kitos Lietuvos – tautos namų – niekur nėra? Neturime nei cunamių, nei žemės drebėjimų, bet vis labiau ryškėjantys klimato kaitos požymiai tik primena, kad nei Sacharos karštis, nei afrikinio kiaulių maro ar bet kita epidemija nepaiso sienų ir nepraso vizų.

Per tuos beveik tris dešimtmečius pasiekta Lietuvos pažanga – akivaizdi. Kada Lietuvos piliečiai važinėjo tokiais moderniais automobiliais? Kada naudojos tokia buities technika ir informacinėmis technologijomis? Kada galėjo sau leisti lankytis egzotiškiausiuose kraštuose? Kada turėjo tokių galimybių naudotis pasaulio kultūros lobiais? Dabar,

nuvažiavę į kitą valstybę, nebesijaučiame atvykę iš „trečiojo pasaulio“. Sunkumų, žinoma, turime daug, bet parodykite valstybę, kuri jų visai neturi.

Savo problemų per vienerius dvejus metus neišspręsimė, bet per dešimtmetį daugelio jų galime atsikratyti. Valstybės aparatas pagaliau turi suvokti, kad svarbiausias jo uždavinys – piliečių bazinių socialinių poreikių tenkinimas. Tai leistų pereiti nuo „gaisrų gesinimo“ politikos prie apgalvotos ilgalaikės strategijos. Pirmaeilis uždavinys – piliečio jausmo stabilumas. Kiekvienam iš mūsų reikia „stogo virš galvos“ – savojo būsto ir stabilios jo aplinkos. Reikia bendruomenės, su kuria esi susijęs. Namų, į kuriuos visada gali sugrįžti, kuriuose visada esi laukiamas. Jokiu būdu – ne pasaulio valkatos, ne klajūno būsenos. Niekas dabar nesiruošia statyti neįveikiamų sienų, niekas nesiruošia žmogaus uždaryti „savame užpečkyje“. Keliauk, žmogau, išbandyk save kitur, bet vargas tau, jei jau niekur nebesijauti savas tarp savų. Kas tada esi? Deja, tik pati pigiausia darbo jėga, niekam neberūpintis beveidis statistinis vienetas, be tėviškės jausmo. Neretas iš mūsų tik tada pajunta gimtosios kalbos ir gimtojo krašto ilgesį, kai atsiduria svetimose visais atžvilgiais aplinkoje. Tik tada, atsidūręs svetur, pradedi akimis gaudyti automobilius, pažymėtus Vyčio ženklu.

Lietuvai teks per artimiausią dešimtmetį labai daug nuveikti, plėtojant savo gamybą ir diegiant naujas profesijas. Nėra jokių objektyvių kliūčių, neleidžiančių siekti daug aukštesnio darbo našumo ir aukštesnės darbo kultūros, švaresnės ir fiziškai bei psichologiškai palankesnės darbo aplinkos. O tai susiję ir su socialinės nelygybės mažinimu. Judriame pasaulyje tik asmenys, turintys aukštą profesinę kompetenciją, turi galimybę visavertiškai dalyvauti darbinėje veikloje ir pakankamai uždirbti. Vargu ar kas ilgai džiaugsis kenksmingu sveikatai, nemaloniui ar monotoniškui darbu, nors šiuo metu už tai dar nebloggerai užmoka. Vis mažiau tokių, kurie, įgiję specialybės diplomą, gali tikėtis, kad kelis dešimtmečius pakankamai užsidirbs pragyvenimui, nekeldami kvalifikacijos arba nekeisdami darbo vietos. Nesinori čia net priminti, kokius naujus išbandymus siunčia ketvirtoji pramonės revoliucija, su kuria jau vis dažniau susiduriame ir Lietuvoje. Jokia emigracija nuo jos išbandymų neapsaugos.

Tačiau asmenybės išprusimas neapsiriboja profesine kompetencija. Darbo dienos trukmė trumpėja ir žmogui vis dažniau teks spręsti, kuo užsiimti laisvalaikiu. Mokslininkai vis dažniau klausia: „O kodėl žmogus turi dirbti?“, turėdami galvoje tokią veiklą, kuri dabar tradiciškai vis dar siejama su profesija ir einamomis pareigomis. Daugėja profesijų, kurios nesusietos su fiksuota darbo vieta ir apibrėžtomis darbo valandomis. Būtent laisvo laiko problema daugeliui lietuvių tampa neišsprendžiamu galvosūkiu. Lietuvoje vis dar nenorima gilintis, kaip derinti darbo ir poilsio režimą.

Savęs ugdymas, nesusijęs su profesija, daugeliui dar tebėra nesuvokiama mįslė. Bet koku žinių ir gebėjimų bagažu dalinsimės su savo vaikais, kurie nesidomės mūsų turima profesija? Kas mūsų valstybėje dabar domisi papildomu neprofesiniu ugdymu? Ar tuo reikia pradėti rūpintis, tik pasiekus pensinį amžių ir įstojus į „trečiojo amžiaus universitetą“? Netgi daugybės nusikaltimų priežastis – dvasinis skurdas, t. y. neišprusimas, pasaulio kultūros nepažinėjimas. Ir jokios teisėsaugos institucijų taikomos sankcijos čia nepadės. Jokios baudos neprivers primityvios, neišprususios asmenybės laikytis eismo taisyklių, nesikeikti, nešiukšlinti, pagarbiai elgtis su kitais asmenimis, ypač jeigu jie atrodą silpnesni fiziškai, nepajėgūs apsiginti nuo chuligano.

Tai rodo, kad būtina keisti požiūrį į visą žmogaus ugdymo sistemą, mokyti žmones suprasti tėvų vaidmenį ir auklėjimo metodus. Į tą laiką, kurio vis daugiau lieka namams ir šeimos nariams. Jokios techninės priemonės niekada nepakeis tiesioginio šeimos narių, tėvų ir vaikų bendravimo. Ir jei namuose nėra šiltų, pagarbių tarpusavio santykių, neįmanoma tikėtis, kad gyvenimo neužters patyčios ar net fizinis smurtas. Kodėl asmuo, vadinantis save profesionaliu aktoriumi, net pamaldų metu braunasi į bažnyčią ir tyčiojasi iš parapijiečių? Kas lėmė, kad jis nebesuvokia skirtumo tarp kultūros ir primityviausio chamizmo? Kodėl televizijos laidos vedėjas keikiasi arba kalba žargonu? (*Tęsinys – kitame numeryje*)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

2020-ieji paskelbti Mokyklų bendruomenių, Tautodailės ir UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje metais. Seimas priėmė Seimo nutarimus, kuriais nutarta 2020-uosius paskelbti Mokyklų bendruomenių, Tautodailės ir UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje metais. 2020-uosius skelbti Mokyklų bendruomenių metais pasiūlė Lietuvos moksleivių sąjunga, minint 1990 m. sausio mėn. paskelbto Švietimo įstatymo projekto, kuriuo prasidėjo šiuolaikinės Lietuvos švietimo sistemos kūrimas, 30-metį. Priimtame nutarime pabrėžiama, kad saugi aplinka, pagrįsta visų mokyklos bendruomenės narių pasitikėjimu ir bendradarbiavimu, tinkamas emocinio intelekto ugdymas yra vieni svarbiausių aspektų, norint pasiekti gerų akademinų rezultatų ir užaugti aktyviu, sąmoningu piliečiu. Nutarimu siekiama atkreipti dėmesį į būtinybę gerinti emocinę aplinką mokyklose, suartinti ir sutelkti bendram darbui mokyklos bendruomenės siekiant įveikti smurto ir patyčių iššūkius, stiprinant pasitikėjimą mokyklomis ir plečiant jų savarankiškumą, įtraukiant visas suinteresuotas grupes: mokytojus, mokinius, tėvus. Seimas paragino Vyriausybę suteikti galimybę mokykloms gauti konkursinį finansavimą bendruomenių iniciatyvoms įgyvendinti.

2020-ieji Tautodailės metais paskelbti atsižvelgiant į tai, kad kitais metais sukanka 130 metų, kai gimė Lietuvos dailės istorikas ir kritikas, grafikas, lietuvių profesionalios muziejininkystės pradininkas, nusipelnęs meno veikėjas Paulius Galaunė. Kaip pabrėžiama dokumente, už Pauliaus Galaunės nuopelnus tautodailės plėtrai, jo vardu pavadinta geriausiems Lietuvos tautodailininkams skiriama premija, Kultūros ministerijos įsteigta dar 1976 m. Anot iniciatorių, be tautodailės būtų sunku užtikrinti lietuviškosios kryždirbystės tradicijos tęstinumą, kurio siekis įtvirtintas 2001 m. įtraukus Lietuvos kryždirbystę į UNESCO Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevrų sąrašą. Be to, tautodailininkų dėka populiarėja tautinio kostiumo, kalvystės, medžio skulptūros sritys.

Seimo nutarime dėl 2020-ųjų paskelbimo UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje metais pabrėžiama, kad šiais metais Vilniaus istorinis centras mini 25 metų, Kernavės archeologinė vietovė – 15 metų, 2020 m. Kuršių nerija minės 20 metų, Struvės geodezijos lankas – 15 metų įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą sukaktį. Iniciatoriai atkreipia dėmesį, kad kiekvienai valstybei yra didelė garbė ir atsakomybė savo šalyje turėti į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų kultūros ir gamtos paveldo objektų ar vietovių.

Gatvių pavadinimų keitimas. Seimo Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Audronius Ažubalis pasveikino naujai išrinktą Lietuvos savivaldybių asociacijos (LAS) prezidentą Mindaugą Sinkevičių ir palinkėjo su naująja komanda sėkmingai telkti savivaldos lyderių bendruomenę Lietuvai ir jos gyventojams reikalingiems darbams.

A. Ažubalis rašte LAS prezidentui taip pat atkreipė dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2019 metais paskelbė Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Prezidiumo Pirmininko, faktiškai ėjusio Respublikos Prezidento pareigas, generolo Jono Žemaičio-Vytauto metais. Pasak Seimo nario, nepaisant J. Žemaičio-Vytauto nuopelnų kovojant su sovietų okupacija, Lietuvoje nėra nė vieno gatvės pavadinimo, skirtą pagerbti šiai istorinei asmenybei. „Tuo metu valstybėje netrūksta gatvių pavadinimų, kurių prasmingumu galima rimtai suabejoti, pvz., Pušų, Aguonų, Vieversių, Lauko, Pievų ir pan. Dar blogiau, kai kuriose savivaldybėse plinta kita, mano nuomone, ydinga praktika – suteikti Lietuvos valstybei nusipelnusių asmenų vardus iš esmės miesto paribuose esančioms gatvėms, pvz., valstybininko Martyno Jankaus gatvė Klaipėdoje ar ATR karaliaus ir LDK Didžiojo kunigaikščio Stepono Batoro gatvė Naujojoje Vilnioje“, – teigė Seimo narys.

Atsižvelgdamas į tai, A. Ažubalis kviečia LAS prezidentą apsvarstyti galimybę vienu iš savo pirmininkavimo prioritetų pasirinkti Lietuvos valstybei nusipelnusių asmenų įamžinimą Lietuvos savivaldybėse ir telkti savivaldybių vadovus pradėti formuoti bendrą Lietuvos valstybei, jos istorijai ir kultūrai nusipelnusių asmenų ar istorinių įvykių įamžinimo politiką.

Seimo ir akademinės bendruomenės bendravimo grupės, Lietuvos mokslininkų sąjungos, Lietuvos geotermijos asociacijos 2019 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos Seime surengtos konferencijos „GEOTERMIJA – LIETUVAI“ R E Z O L I U C I J A

Geoterminės (žemės gelmių) energijos naudojimo tyrimai Lietuvoje pradėti prieš 32 metus. Gauti fundamentiniai geologiniai ir geofiziniai duomenys įrodė, kad Vakarų Lietuvoje žemės gelmėse yra aukšto energetinio potencialo geoterminė anomalija. Jos išskirtinumą aiškiai rodo šilumos srauto rodikliai: aplinkinio 40–50 mW/m² intensyvumo geoterminio lauko fone Vakarų Lietuvos anomalinio lauko intensyvumas yra 90–100 mW/m². Remiantis šiais duomenimis, buvo suprojektuota, pastatyta ir 2001–2017 m. tiekė šilumą į miesto šilumos tinklus Klaipėdos parodomoji geoterminė jėgainė – valstybės institucijų ūkio subjektas, kurį eksploatavo UAB „Geoterma“.

Jėgainės statyba buvo finansuojama, daugiausia naudojant tarptautinių institucijų paramą: Pasaulio aplinkosaugos fondo, Danijos aplinkosaugos agentūros subsidijas ir Pasaulio banko paskolą. Parama buvo teikiama, atsižvelgiant į tai, kad šis objektas yra pavyzdinis ir bus multiplikuojamas tiek Lietuvoje, tiek kaimyninėse valstybėse.

Jėgainės stabdymo metu (2017 03 01) UAB „Geoterma“ vykdė Europos bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos HORIZONTAS 2020 finansuojamą projektą – SURE ir DESTRESS, o mokslinio ir gamybinio tyrimo sutartis vykdytos su Lietuvos energetikos institutu, Vilniaus universitetu, Gamtos tyrimų centru ir Klaipėdos universitetu. Jėgainė, kaip mokslinė eksperimentinė bazė, reikalinga geoterminės energijos gavybos tolimesniam vystymui. Joje vykdomi moksliniai tyrimai. Jų gauti

rezultatai yra unikalūs ir reikšmingi tiek Lietuvai, tiek Europos Sąjungai. Tai fiksuota ir jėgainėje dar 2005 m. įvykusio Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo išplėstinio posėdžio rezoliucijoje. Šių tyrimų svarbą patvirtino ir 2016 m. į jėgainę atvykęs Europos Komisijos prezidento pavaduotojas Maroš Šefčovič.

Klaipėdos jėgainės veiklos patirtis yra svarbi, įgyvendinant Vydmantų (Palangos) ir Vilkaviškio projektus bei rengiant projektus Kretingos, Šilutės, Nidos, Šilalės miestams, o perspektyvoje – viso Lietuvos energetinio potencialo plėtrai. Energingai plečiamas geoterminės energijos panaudojimas gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų šildymui bei vėdinimui atveria naujas galimybes mažinti aplinkos taršą, itin sumažinti ir gyventojų išlaidas, numatant lengvatinius šios paslaugos teikimo įkainius. Geoterminės energijos šaltiniai vis plačiau naudojami agrariniame sektoriuje (akvakultūroje, šiltnaminėje daržininkystėje ir kt.), sveikatos apsaugai (panaudojant gydomasias geoterminio vandens savybes, plėtojant gydymo, relaksacijos ir kitas sveikatinimo paslaugas). Apie tai liudija ir konferencijoje aptarta geoterminių šaltinių panaudojimo patirtis Vokietijoje ir Lenkijoje.

Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, patvirtintoje 2016 m. gruodžio 13 d., rašoma:

85 punktas. Esmine savo politinės programos dalimi laikome nuostatą, kad žemės gelmės yra valstybės nuosavybė, kuri turi būti naudojama visuomenės gerovei.

94 punktas. Lietuvos energetinio saugumo ir konkurencingumo pagrindas – darnus

vystymasis, pagrįstas taupiu energijos išteklių vartojimu bei vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimu.

94.6 punktas. Kitiškai vertiname šilumos ūkio nuomojimą privačiam verslui.

143.1 punktas. <...> užtikrinsime darnų ir veiksmingą mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos veiklos finansavimą aukščiausio lygio ir Lietuvai svarbių mokslo sričių ir krypčių plėtoje. Bus tobulinami valstybės biudžeto lėšų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai skyrimo principai.

143.2 punktas. Remsime Lietuvos tyrėjų bendradarbiavimą su kitų ES valstybių narių kolegomis, ypač dalyvaujant programoje „Horizontas 2020“.

Mes, konferencijos dalyviai, palaikome šias Vyriausybės programos nuostatas.

2018 m. sausio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo Nr. IX-1132 pakeitimo įstatymą, kuriuo UAB „Geoterma“ priskiriama antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbioms įmonėms, kurių ne mažiau kaip 2/3 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų priklauso valstybei, savivaldybei ar valstybės valdomai bendrovei.

Dar 2011 m. priimto Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 11 straipsnio 3 punkte rašoma: *Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija nustato elektros energijos, suvartojamos šilumos siurblių (turinčių į kompresorių patenkančios elektros energijos apskaitą) darbiui, lengvatinius tarifus.* Deja, jie iki šiol dar nenustatyti.

Todėl, atsižvelgdami į čia pateiktą informaciją, konstatuojame:

1. Klaipėdos geoterminei jėgainėi turi tapti geoterminės energijos mokslinių tyrimų ir gamybos centru, kurio pagrindinis tikslas – geoterminės energijos novatoriškų projektų panaudojimo energetikoje, balneologijoje, žemės ūkyje, žuivivaisoje ir akvakultūros plėtroje, o perspektyvoje – elektros energijos gamyboje bei kitose srityse kūrimas ir įgyvendinimas.

2. Atsižvelgiant į geoterminės jėgainės svarbą, vykdant mokslinius tyrimus, tikslinga valstybei priklausančių šios įstaigos akcijų akcininkais įteisinti Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją bei Klaipėdos universitetą, kurie drauge su AB „Klaipėdos energija“ ir Klaipėdos miesto savivaldybe galėtų sėkmingai spręsti iškilusias užduotis.

3. 2011 m. priimtame Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatyti šilumos siurblių darbui suvartojamos elektros lengvatiniai tarifai turi būti įgyvendinti.

4. Atsižvelgiant į geoterminės energijos svarbą, parengti Valstybinę geoterminės energijos perspektyvinio naudojimo programą.

**Lietuvos Respublikos Seimo narys, Lai-
kinosios Seimo ir akademinės bendruomenės
bendradarbiavimo grupės pirmininkas
Lauras Stacevičius**

**Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmi-
ninkas prof. dr. Jonas Jasaitis**

**Lietuvos geotermijos asociacijos pirmi-
ninkas dr. Feliksas Zinevičius** ■

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 3 p.

Rezoliucija dėl Sovietų Sąjungos vykdyto Krymo totorių tautos naikinimo pripažinimo genocidu. Seimas pripažino 1944 m. Sovietų Sąjungos įvykdytus nusikaltimus prieš Krymo totorių tautą genocidu ir pakvietė tarptautinę bendruomenę solidarizuotis su Krymo totorių tauta bei tęsti 2014 m. Rusijos Federacijos įvykdytos Ukrainos Krymo okupacijos ir aneksijos nepripažinimo politiką. Priimtu dokumentu Seimas pasmerkė 1944 m. totalitarinio Sovietų Sąjungos režimo suplanuotą ir įvykdytą Krymo totorių tautos naikinimą ir deportaciją iš jų Tėvynės – Krymo pusiasalio į negyvenamas Centrinės Azijos sritis, per kurias nuo bado, ligų, kankinimų ir sunkaus priverstinio darbo žuvo didžioji dalis deportuotų Krymo totorių.

Kartu Seimo rezoliucijoje smerkiama 2014 m. Rusijos Federacijos įvykdyta neteisėta Ukrainos Krymo okupacija ir aneksija bei prieš civilius gyventojus ir Krymo totorių

tautą vykdoma diskriminacija kalbos, kultūros, religijos ir tautybės pagrindu, panaikinta Krymo totorių savivalda.

Seksualinių mažumų eitynės prieštarauja visuomenės dorovei. Tai liudija „Vilmorus“ atliktos visuomenės apklausa, atlikta Krikščioniškosios kultūros instituto užsakymu, teigia parlamentinės grupės „Už šeimą“ pirmininkas Rimantas Jonas Dagys. Kovo mėnesį atliktos apklausos duomenimis, 60 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad gėjų eitynės prieštarauja Lietuvos visuomenės dorovei. Priešingos nuomonės laikosi vos 20 proc. respondentų. Labai panašios tendencijos matomos ir Vilniuje, kur kas trejus metus organizuojamos gėjų eitynės. Čia tokias eitynes nesuderinamomis su visuomenės dorove laiko 53,3 proc. gyventojų, priešingos nuomonės laikosi 22,1 proc., o ketvirtis respondentų neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

„Akivaizdu, kad tiek sostinėje, tiek ir visoje Lietuvoje dauguma gyventojų homoseksualų demonstracijoms nepritaria būtent

dėl to, kad tokius renginius laiko nesuderinamus su visuomenės dorove. Nereikia pamiršti, kad būtent prieštaravimą visuomenės dorovei kaip teisėtą pagrindą riboti viešus susirinkimus nurodo Lietuvos Respublikos Konstitucija. Parlamentinės grupės „Už šeimą“ pirmininkas pradėjo konsultacijas su grupės kolegomis šiuo klausimu.

Kreipimasis į generalinį prokurorą. Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija kreipėsi į generalinį prokurorą Evaldą Pašilį, kad būtų apgintas viešasis interesas, kai Vyriausybė priėmė nutarimą „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“, visiškai neatsižvelgdama į Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) antikorporacinio vertinimo išvadą. STT įvardijo aiškias grėsmes, kad, parduodant paklausiausią ir vertingiausią žaliavinę medieną stambiesiems medienos perdirbėjams, bus sudaromos išskirtinės sąlygos ją įsigyti už galimai daug mažesnę

kainą, ir taip iškraipoma rinka suteikiant privilegijas atskiroms pirkėjų grupėms.

„Aš kreipiausi į STT ir Seimo Antikorporacijos komisiją, kuri taip pat paprašė STT pareigūnų vertinimo dėl aplinkos ministro Kęstučio Mažeikos parengto Vyriausybės nutarimo projekto. STT atsakė, kad, priėmus tokį nutarimą, sudaromos sąlygos nesąžiningiems, korupciniais medienos pirkimams ir perpardavimams. Bet Vyriausybė neatsižvelgė į STT išvadą ir dabar priėmė korupciją skatinančias medienos pardavimo taisykles. Todėl mes priversti kreiptis į Generalinę prokuratūrą, kad pareigūnai imtųsi ginti viešąjį interesą“, – sako Seimo narys, socialdemokratas Algimantas Salamakinas.

Valstybinės miškų urėdijos vadovas pats pripažino, kad dėl Vyriausybės nutarimu nustatomų naujų medienos pardavimo taisyklių įmonė netektų maždaug 70 milijonų eurų pelno. Seimo socialdemokratams taip pat grėsmę mato dėl to, kad proteguojami stambieji medienos perdirbėjai. ■

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRUI

Dėl mokslininkų aktyvaus įsitraukimo į socialinės atskirties mažinimo ir Lietuvos regionų pažangos skatinimo procesus

2019-06-20

Lietuvos mokslininkų sąjunga aktyviai dalyvauja valstybės socioekonominės pažangos skatinimo procesuose. Dar 2018 m. rugsėjo 19 d. buvo pasirašytas Lietuvos nevyriausybinių organizacijų susitarimas, kurio tikslas – koordinuoti veiklą, siekiant sumažinti socialinę atskirtį, taupiai naudojant gamtos išteklius

ir juos išsaugant ateities kartoms. Kaip viena iš priemonių šiam tikslui pasiekti plėtojama socialiai orientuota žaliosios ekonomikos koncepcija. Šioje koncepcijoje svarbią vietą užima regionuose esančių mokslo ir švietimo židinių išsaugojimas ir jų veiklos sričių išplėtimas, siekiant panaudoti regionuose esančius gamtos,

žmonių ir infrastruktūros išteklius.

Vienas iš pavyzdinių projektų formuojamas Rietave, buvusios žemės ūkio mokyklos bazėje, panaudojant ten esantį intelektualinį potencialą, sukauptą pedagoginę ir verslo skatinimo patirtį bei infrastruktūrą. Formuojant šią iniciatyvą, aktyviai dalyvauja Rietavo savivaldybė, regiono verslo atsto-

vai ir mokslininkai. Lietuvos mokslininkų sąjunga remia Rietavo Oginskių mokslo ir inovacijų slėnio sukūrimo žemės ūkio mokyklos bazėje idėją ir siekia aktyviai dalyvauti, ją įgyvendinant.

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas ■

Susitikimas su ministru

Birželio 25 d. iniciatyvinė grupė, pasiūliusi buvusios Rietavo žemės ūkio mokyklos bazėje sukurti mokslo ir inovacijų centrą, šią idėją pristatė Švietimo, mokslo ir sporto ministru doc. dr. Algirdui Monkevičiui. Susitikime dalyvavo Lietuvos mokslininkų sąjungos tarybos, Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tary-

bos atstovai, Rietavo savivaldybės meras ir atsakingų už projekto pateikimą bei galimą jo įgyvendinimą rajono institucijų atstovai. Rietavo žemės ūkio mokykla buvo pirmoji šios paskirties mokymo įstaiga, įsteigta kunigaikščio M. Oginskio iniciatyva. Tačiau uždarius čia kelerius metus veikusią kolegiją, nemažo mokomojo ir gamybinio komplekso

veikla praktiškai apmirė. Buvusios kolegijos likučius prijungus prie Plungės verslo ir technologijų mokyklos, dauguma Rietavo padalinio patalpų ištuštėjo, o moksleivių skaičius drastiškai sumažėjo.

Ministras Algirdas Monkevičius, iš anksto susipažinęs su naujojo inovacijų centro idėja, labai aktyviai dalyvavo jos aptarime.

Jis paaiškino, kokie reikalavimai keliami tokios paskirties institucijoms. Kartu su ministru aptarime dalyvavo analogišką veiklą kuriojančių ministerijos padalinių atstovai. Sutarta artimiausiu metu vėl susitikti ir apsispręsti dėl būsimąjo centro statuso bei parengti jo steigimui būtinus dokumentus. „Mokslo Lietuvos“ informacija ■

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 2 p.

Kėdainių Šviesiosios, Prienų raj. Jiezno, Palangos Senosios gimnazijų komandos. Džiugu, kad STEAM mokslų konkursas „Mūsų eksperimentas“ jau aštuntus metus sukveičia mokinius įdomiems darbams laboratorijose. Linkiu, kad tyrimų ir bendro darbo metu padaryti atradimai toliau sėkmingai vestų į mokslo pasaulį, – sveikindamas laureatus, sakė ministras A. Monkevičius.

Konkurse šiemet dalyvavo beveik 300 mokinių. Pateikta apie 80 integruotų fizikos, chemijos, biologijos, inžinerijos eksperimentų, kurių metu mokiniai kėlė hipotezes, formulavo eksperimentų tikslą ir uždavinius, planavo eigą, o kaip jiems sekasi visa tai atlikti – fiksavo filmukuose. Dirbdami savarankiškai arba nedidelėmis komandomis, mokiniai gamino biotražas iš buitinių atliekų, kurė mini hidroelektrinės prototi-

pą, tyrė trąšų įtaką derliui ir dirvožemiui, maisto poveikį bioplastikui, matavo augalų keliamąją jėgą, pamatų atsparumą ir virškinimo fermentų poveikį gerųjų bakterijų gyvybingumui.

Mokslininkai – Biologijos, Chemijos, Fizikos mokytojų asociacijų atstovai, vertinę konkursui pateiktus darbus, teigia, kad mokiniai ne tik kūrybiškai atlieka bandymus, bet ir geba vaizdingai juos parodyti filmuose, kuriems sukurti taip pat reikalingi specifiniai įgūdžiai ir žinios. Tokius filmus galima naudoti ir kaip mokymo priemones bendraamžiams.

Konkursą „Mūsų eksperimentas“ organizuoja Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras. Konkurso partneris – Vilniaus universiteto Botanikos sodas. Konkursu siekiama skatinti kūrybiškai mokytis STEAM mokslus, patirti tyrinėjimo ir atradimo

džiaugsmą, skatinti mokinių tiriamąją veiklą ir kūrybišką problemų sprendimą bendradarbiaujant grupėse, skleisti gerąją STEAM mokslų patirtį šalies mokyklose.

Lietuvos mokyklose stiprinama STEAM mokymo bazė, daugėja mokymosi tyrinėjant, eksperimentuojant, mokymosi gamtoje, mokslo centrų laboratorijose. Įgyvendinant ES finansuojamą projektą „Mokyklų aprūpinimas gamtos ir technologinių mokslų priemonėmis“, dauguma Lietuvos mokyklų šiais metais metais aprūpintos gamtos mokslų priemonėmis – mėgintuvėliais, kolbomis, mikroskopais, jutikliais, optikos rinkiniais.

Teisė į pailgintas atostogas ir sutrumpintą darbo laiką. Visi mokytojai, nepriklausomai nuo darbovietės, ar jie dirba mokykloje, ar kitoje įstaigoje, turės teisę į pailgintas atostogas ir sutrumpintą darbo laiką. Teisės aktų, reglamentuojančių pailgintas atostogas ir sutrumpintą darbo laiką,

pakeitimams pritarė Vyriausybė. Pailgintas 40 darbo dienų atostogas nuo šiol turės ir ne mokyklose dirbantys neformaliojo vaikų švietimo mokytojai, ikimokyklinio ugdymo auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, formaliojo profesinio mokymo mokytojai. Jų darbo laikas sulyginamas su mokyklose dirbančių mokytojų darbo laiku – 36 valandos per savaitę (anksčiau buvo 40 val. per savaitę).

Pagalbos mokiniui specialistai, teikiančys psichologinę, specialiąją pedagoginę ir socialinę pedagoginę pagalbą, taip pat turės teisę į pailgintas 40 darbo dienų atostogas, nepriklausomai nuo to, kokioje švietimo įstaigoje jie dirba: mokykloje, pedagoginėje psichologinėje tarnyboje ar švietimo pagalbos centre. Iki šiol tokią teisę turėjo tik mokyklose ir pedagoginėse tarnybose dirbantys pagalbos mokiniui specialistai. Parengta pagal ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus ■

Animacijos skaitmeninių technologijų specializacijos magistrantūra

Lūžis rinkoje ir didelis išsibėgėjimas lemia ryškėjantį talentų trūkumą. Taip apie Lietuvoje pakilimą išgyvenančią skaitmeninės animacijos sritį kalba jos profesionalai. Mūsų šalyje dirbančių šios industrijos atstovų nuomone, didžiausias specialistų trūkumas yra tarp technologijas gerai įvaldžiusių darbuotojų. Programinė įranga labai sparčiai keičiasi – kas buvo dar visai neseniai modernu, po kelerių metų jau tampa nukonkuruota naujesnių sprendimų. Todėl animacijos industrijoje svarbiausiu aspektu išlieka kvalifikuoti ir gebantys greitai prisitaikyti specialistai. Iki šiol Lietuvoje nebuvo animacijos magistrantūros studijų programos, todėl iniciatyvos ėmėsi Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU). VGTU atnaujinta Animacijos skaitmeninių technologijų specializacijos magistrantūros studijų programa.

Skverbiasi į įvairias sritis

Vienas iš programos kūrėjų, Kelno (Vo-

Susidomėjimas naująja studijų programa. VGTU nuotr.

ketijai) medijų meno akademijos profesorius Žilvinas Lilas sako, kad pagrindinės šios profesijos specialistų darbų kryptys yra kino, televizijos ir reklamos pramonė, vaizdo žaidimų ir specialiųjų efektų kūryba, tačiau animacija milžinišku tempu skverbiasi į vis kad galėtų parodyti pacientams, kaip atrodys galutinis rezultatas“, – atskleidžia Ž. Lilas.

Skaitmeninės animacijos konsultacijų bendrovės „STUDIO KIBITZ GROUP“ įkūrėjas Imantas Maciukevičius įsitikinęs,

kad gyvename didelių permąnų akivaizdoje: „Situacija Lietuvoje yra labai pasikeitusi. Dabar rinkoje vyksta toks lūžis, kokio nebuvo kokius penkiolika metų. Jaučiasi didelis išsibėgėjimas. Rinkoje veiklą pradėjo įmonės, susijusios su žaidimų kūryba, yra poreikis talentų ir 3D modelių gamyboje, šioji tokį renesansą išgyvena ir kino pramonė, tad ryškėja specialistų trūkumas. Be to, dabar išpopuliarėjo nuotolinis darbas, todėl turintys įgūdžių gali dirbti su labai rimtomis

įmonėmis net neišėję iš namų.“

Jo prognozavimu, specialistų poreikis auga ir artimiausiais metais toliau didės. „Iš patirties galiu pasakyti: buvo projektas, kuriame reikėjo greitai surinkti šimtus specialistų, o pavyko rasti Lietuvoje vos aštuonis animatorius. Tai yra tik vienas projektas, tačiau tendenciją galima suprasti. Manau, kad čia yra labai didelė perspektyva ir per artimiausius penkerius metus specialistų poreikis bus dar didesnis. Dabar dauguma procesų – ar tai būtų inžinerija, ar architektūra, ar medicinos įrangos kūrimas – neapsieina be elementarios animacijos, nes bendrovės nori parodyti, kaip realiai atrodys dar nesukurtas produktas“, – sako I. Maciukevičius.

Animacija yra nepamainomas įrankis ir įvairių sudėtingų ar pavojingų procesų simuliacijoms. „Statybininkai gali parodyti visą procesą – kaip atsiranda konstrukcijos, kaip atrodys galutinis rezultatas. Gaisrininkai gali

■ Nukelta | 10 p.

Naujasis KTU garbės daktaras – apie biomedicininės inžinerijos dabartį ir perspektyvas

Erika Paliulytė

Eurostato duomenimis, pernai beveik penktadalis (19,4 proc.) Europos Sąjungos gyventojų buvo vyresni nei 65 metų amžiaus. Prognozuojama, kad 2070 m. jų dalis bus dar didesnė ir sieks 29 proc. Lietuvoje tokių gyventojų jau šių metų pradžioje buvo daugiau nei pusė milijono. Visuomenė sparčiai sensta. Tai sveikatos apsaugos sistemai kelia sudėtingus išbandymus, todėl mokslo svarba, sprendžiant šiuolaikines visuomenės sveikatos problemas, – ypač didelė.

Ypatingą reikšmę įgijo biomedicininė inžinerija, kuri, pasak Švedijos Lundo universiteto profesoriaus Leifo Sörnmo, per pastaruosius dešimtmečius lėmė daugybę svarbių pokyčių, gerinant žmonių gyvenimo kokybę. Jis tikina, kad biomedicininė inžinerija ne tik palengvina skirtingų pacientų grupių kasdienybę, bet ir siūlo efektyvesnius ligų diagnostavimo bei gydymo būdus. Kompiuterinis tomografas, magnetinio rezonanso aparatas, širdies stimulatoriai, dirbtinės galūnės, išmanieji sveikatos stebėsenos prietaisai – pastarojo laikmečio laimėjimai.

Prof. L. Sörnmo yra pasaulinio lygio mokslininkas, jau daugiau kaip 38 metus plėtojantis biomedicininės inžinerijos technologijas. Jam priklauso 11 Europos ir JAV patentų. Profesorius taip pat yra trijų biomedicininės inžinerijos inovacijų kuriančių įmonių įkūrėjas. Lundo universitete jis įkūrė Biomedicininės inžinerijos katedrą ir Medicinos technologijų vientisųjų studijų (5 metų trukmės) programą, kuri Švedijoje yra ypač populiari. Šių metų gegužę jis tapo

Prof. Leifas Sörnmas (kairėje) su KTU rektoriumi prof. Eugenijumi Valatka

Kauno technologijos universiteto garbės daktaru. Šis vardas jam suteiktas už daugiau nei dvidešimt metų besitęsiančią partnerystę su universitetu.

„Nuo pat mūsų bendradarbiavimo pradžios užsimezgė glaudūs ryšiai, davę gražių ir prasmingų rezultatų“, – sakė naujasis KTU garbės daktaras. Profesorius reikšmingai prisidėjo įkuriant, kuriant ir plėtojant biomedicininės inžinerijos mokslo ir studijų kryptį Kauno technologijos universitete (KTU). Tokias studijas Lietuvoje KTU pasiūlė vienas iš pirmųjų.

– **KTU garbės daktaro vardas Jums suteiktas už ilgametę partnerystę vyk-**

dant mokslinius tyrimus ir ugdant jaunosius biomedicininės inžinerijos sritis mokslininkus. Ką Jums asmeniškai reiškia toks įvertinimas? – paklausėme L. Sörnmo.

– Esu labai dėkingas Kauno technologijos universitetui už šį man suteiktą laipsnį. Bendradarbiaudamas su KTU, turėjau galimybę dirbti drauge su daugeliu puikių mokslininkų Biomedicininės inžinerijos institute. Bendradarbiavimas, prasidėjęs prieš daugiau nei du dešimtmečius, pastaraisiais metais dar labiau sustiprėjo. Mūsų bendrų tyrimų rezultatai leido gauti naujų žinių skaitmeninių biomedicininių signalų

apdorojimo srityje, ypač plėtojant technologijas, leidžiančias geriau suprasti širdies aritmijas. Džiugu, kad pasiektais moksliniais rezultatais domisi ir tarptautinė mokslininkų bendruomenė.

– **Biomedicininės inžinerijos srityje turite daug patirties. Kokius pokyčius įvardintumėte kaip svarbiausius visuomenei?**

– Biomedicininė inžinerija yra plati tarpdisciplininė sritis, kurioje įvyko daugybė svarbių pokyčių, padėjusių pagerinti daugelio pacientų grupių gyvenimo kokybę. Duomenų saugojimo technologijų pažanga suteikė galimybę lengvai ir paprastai išsaugoti ir gauti pacientų duomenis, tarp jų ir biomedicininių signalų bei vaizdų, itin palengvinančių ligų diagnostavimą. Tai, kas anksčiau buvo laikoma nevaldomo kiekio informacija, šiandien puikiai kontroliuojama ne tik dėl duomenų saugojimo technologijų, bet ir dėl metodų, palengvinančių gauti gydytojams svarbią informaciją.

Kitas reikšmingas pasikeitimas yra tai, kad šiuolaikinius biomedicininės inžinerijos mokslinius tyrimus atlieka mokslininkai, turintys stiprius žmogaus psichologijos žinių pagrindus. Kai XX a. aštuntajame dešimtmetyje pradėjau biomedicininės inžinerijos tyrimus, dauguma tyrėjų buvo baigę tik elektros inžinerijos programą, todėl jiems labai trūko psichologijos žinių.

– **Kokie pagrindiniai biomedicininės inžinerijos iššūkiai, su kuriais susiduriama šiandien?**

– Mano nagrinėjamoje srityje, pavyzdžiui, biomedicininių signalų

■ Nukelta | 7 p.

MOKSLININKO TRIBŪNA

Paklydimai kalbos studijose ir humanitariniuose moksluose

Prof. habil. dr. Marija
Liudvika Drazdauskienė

Pabaiga. Pradžia – Nr. 11 (632)

Nereikia nei neigti, nei įrodinėti, kad humanitarinių mokslų nauda yra antstatinė. Pasak Paulo Goodman, humanitarinių mokslų pritaikymas yra supratime, paaiškinime ir įvertinime, ir tai paviršutiniškai neprilygs gyvybės mokslų naudai. Tačiau nereikėtų šiuos mokslus nustumti į nerentabilius pakraščius. Ir vidurinėse, ir aukštosiose mokyklose yra spragų ir tiesiog nusižengimų garbės ir pedagogikos bei humanitarinės kultūros nuostatoms. Pavyzdžiui, paaugliams ir dar jaunesniems mokytojais su patosu pasakoja istorijas, kaip Steve Jobs „iškrito“ iš koledžo ir, tik pažiūrėkite, kokią sėkmę ir turtus susikūrė. Vaikams tokios sėkmės istorijos kartoti nereikia. Jie greitai suvokia nesimokymo „teigiamybės“ ir metų metais gėrisi ta istorija, ne be įtakos savo pasirinkimui. Metams bėgant, politiškai angažuoti veikėjai, kuriems labai tinka Aristotelio žmogaus apibrėžimas, naudojami S. Jobs istorijos dividendais. Jie jūžliai verbuoja jaunuolius į savo pasekėjus, toliau eskaluodami sėkmės be studijų laimę, atskirdami jaunuolius nuo šeimos, ypač jei esama ne tik

politinio, bet ir finansinio suinteresuotumo.

Kaip įvertinti tokią kultūrą mokyklose ir kaip apsaugoti šeimos narius šeimai? Ne betikslis yra ir klausimas, kaip įvertinti mokytojų humanitarinę kultūrą, kuriai turėtų būti būdinga disciplina ir saikas bei kurios įtakos vieta – būtent mokyklose. Universitetuose dirbantiems dėstytojams nuolat tenka pateikti pavyzdžių. Kiekvieną kartą, kai reikia remtis socialiniais ir politiniais pavyzdžiais Vakarų kultūros gilaus tikėjimo auditorijoje, jautrus dėstytojas visada saugosi šurkščių, ekstremalių ir dviprasmiškų pavyzdžių, kad neįžeistų klausytojų. Žiniasklaidos išgarsinti sekso, verslo ir prievartos atvejai taip pat nepriimtini tokie garbiai auditorijai. Kas įvyksta, kad Lietuvos mokytojai, kuriems ir kurie nuolat kartoja patriotinio auklėjimo būdus, gali jūžlauti prieš paauglius su Steve Jobs pavyzdžiu? Ką šiuo atveju reikėtų manyti apie mūsų humanitarinę kultūrą?

Šiandien daug problemų yra būtent socialinės ir politinės kilmės, o jų sprendimai gali priklausyti nuo plataus ir intelektualaus humanitariško požiūrio. Socialinė parama šeimoms, ilginant darbą mokyklose, dėmesys seneliams, migrantų mokymas ir aprūpinimas yra ne vien finansiniai, bet ir socialiniai bei etikos klausimai. Reikmės ir galimybių įvertinimai gali lemti šiais atvejais:

reikia įvertinti pastangas, indėlių ir rezultatus, kad galėtum prasmingai paskirstyti dėmesį. Dažniausiai nulemia finansinės galimybės, o reikėtų racionaliai paskirstyti jėgas ir išteklius, ir kur gali vienas, suaugęs ar vaikas (pavyzdžiui, senelių priežiūroje), nebūtina organizuoti grupių tai veiklai.

Mokant papildomus žmonių srautus, reikia nepamiršti, kad su kalbos žiniomis galima skleisti etikos ir etiketo normas, kad pramokusieji suvoktų juos priimančiųjų atsakomybę ir gerbtų mokyklą. Šiais atvejais individuali asmens ir bendroji elgesio kultūra gali padaryti ypač daug įtakos. Darantieji oficialius sprendimus turėtų remtis nelabai sena vyresniųjų patirtimi, kai šie priiminėjo sprendimus didelio ideologinio spaudimo sąlygomis: suprasti poreikius ir nurodymus, pasiaiškinti ir įvertinti, ir rūšiuoti: reikalai sau, aptarnaujančiam personalui ir niekam. Taip sumažėtų reikalų ir išlaidų, triukšmo viešumoje ir padidėtų interesantų atsakomybė, nes jiems taip pat tektų tam tikros socialinės, etinės funkcijos.

Humanitarų socialinė padėtis Lietuvoje yra nepatenkinama. Teigiamą socialinę aplinką jiems kūrė kultūringa, pasiturinti ir atsakinga visuomenė. Dabar, socialinei visuomenės struktūrai pasikeitus, nėra nei visuomenės, nei aplinkos, kuri siektų dali-

jimosi idėjomis ir puoselėtų jas priimančias bei palaikančias sklaidos sąlygas. Pažinimo šališkumas (t. y. nuostata „tai man jau žinoma“) ir paviršutiniška mokslo sklaida tarp paviršutiniškai raštingų (t. y. požiūris, kad „visi viską žino“) ypač pakerta humanitarų įtaką ir pripažinimą. Todėl kvalifikuoti humanitarai turėtų saugoti savo žinių teritorijas ir žinias skleisti atsakingai, be primityvaus mokslo žinių suprasdinimo paskaitose, kai jos organizuojamos klubuose, vakaruose, diskusijose, asmeniniame socialiniame bendravime, taip pat ir publikacijose.

Tačiau visos šios priemonės Lietuvoje yra priklausomos arba jau ir nebesančios. Net naujų užsienio knygų apžvalga spaudoje nepasirodo, o labai vertingų profesoriaus Vytauto Bikulčiaus paskaitų apie prancūzų literatūros naujienas galima išgirsti tik Prancūzų institute ar perskaityti „Literatūroje ir mene“. Yra sakoma, kad „The New York Times“ literatūros apžvalgos yra vienas žymiausių kultūros židinių JAV. Nejučiomis kyla klausimai, kodėl Lietuvoje nieko panašaus nėra, nors nestokojama diplomuotų humanitarų. Literatūra yra tikrai didelis idėjų ir kultūros šaltinis, ir tai reikėtų prisiminti universitetų programų sudarytojams

■ Nukelta | 8 p.

Jeilio universiteto prezidentui Peteriui Salovey – VDU Garbės daktaro vardas

Birželio 20 d. Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Garbės daktaro regalijos įteiktos JAV Jeilio (Yale, USA) universiteto prezidentui profesoriui Peteriui Salovey. Profesorius yra psichologas, Jeilio universitete dirbantis jau daugiau nei tris dešimtmečius, o nuo 2013-ųjų – ir jam vadovaujantis. VDU Garbės daktaro vardas jam skirtas už pasiekimus emocinio intelekto tyrimuose, Jeilio universiteto pastangas skleisti ir palaikyti laisvųjų menų (lot. *artes liberales*) bei mokslo idėjas, prisidėjusias ir prie VDU, šiais metais žyminčio atkūrimo 30-metį, raidos.

Įteikiant Garbės daktaro regalijas, profesorius P. Salovey sakė: „Man didelė garbė priimti Garbės daktaro laipsnį Vytauto Didžiojo universitete, viename iš didžiausių laisvųjų menų studijų ir mokslo centrų Rytų Europoje. Ši kelionė man ypatinga ir dėl dar vienos priežasties – daugelis mano šeimos kartų nuo XVIII a. ir dar seniau gyveno, dirbo ir mokėsi Lietuvoje.“

Naujojo VDU garbės daktaro teigimu, apsilankymas jam svarbus ir dėl galimybės stiprinti universitetų ryšius. „Vienas iš Jeilio universiteto tikslų – bendradarbiauti su

Garbės daktaro regalijų įteikimo renginyje. Iš kairės: VDU rektorius prof. Juozas Augutis, VDU tarybos pirmininkas Prezidentas Valdas Adamkus, Jeilio universiteto prezidentas prof. Peteris Salovey, VDU Senato pirmininkė doc. Vilma Bijeikienė. Jono Petronio nuotr.

tarptautiniais partneriais, rengiant studentus sparčiai kintančiam pasauliui. Šis vizitas yra puiki proga su Lietuvos akademinė bendruomene aptarti universitetų vaidmenį generuojant idėjas, skatinant socialinį mobilumą, stiprinant ekonomikas ir telkiant geriausias protus peržengiant kultūrų, valstybių sienas, politinius ir socioekonominius skirtumus.“

Pasak VDU rektoriaus prof. Juozo Augučio, 1989-aisiais atsikuriant VDU, JAV universitetų, ypač Harvardo ir Jeilio, studijų modelis, besiremiantis *artes liberales* principais – laisvai rinktis studijų dalykus, tiesiogiai bendrauti su dėstytoju, skatinti kritiškai mąstyti – tuomet dar okupuotoje Lietuvoje buvo labai drąsus žingsnis. „Pritaikius laisvųjų menų studijų patirtį, Lietuvoje pačiu jos atgimimo priešaušriu buvo sukurtas pažangus, alternatyvų tuo metu neturėjęs studijų modelis, atvėręs kelią spartesniam vakarietiškos akademinės kultūros formavimuisi šalyje. Jo dėka, VDU iki šių dienų gręžiasi į geriausias pasaulinio lygio universitetų patirtis ir ugdo savo studentus tapti kūrėjais, galinčiais kurti kelių disciplinų sandūroje“, – teigė rektorius.

Lietuvos ir JAV universitetų keliai su-

siduria ne pirmą kartą. Jeilio universiteto mokslininkai, tarp jų ir pasaulio lietuviai, savo žinojimu dalijasi ir vykdo mokslines veiklas VDU nuo pat atkūrimo. VDU mokslininkai dalyvauja Jeilio organizuojamose konferencijose. VDU tarptautinių ryšių prorektorė prof. Ineta Dabašinskienė paminėjo, kad pirmasis susitikimas su Peter Salovey įvyko dar 2015 m. Singapūre, kur VDU Jeilio universiteto prezidento kvietimu dalyvavo tarptautiniame liberalaus ugdymo simpoziume ir iškilmingame „Yale-NUS“ koledžo miestelio atidaryme.

Prof. Peteris Salovey laikomas emocinio intelekto tyrimų srities pradininku – jis yra vienas iš emocinio intelekto sistemos kūrėjų. Kartu su amerikiečių psichologu Johnu D. Mayeriu jis pasiūlė emocinį intelektą traktuoti kaip atskirą pažinimo gebėjimą, susijusį su bendroju intelektu. Remiantis šia idėja, buvo sukurtas emocinio intelekto modelis, kurį sudaro keturi gebėjimai: emocijų identifikavimas, emocijų naudojimas išreiškiant mintį, emocijų supratimas ir emocijų valdymas. Šis modelis tapo emocinio intelekto sistemos pagrindu. Ši sistema remiasi principu, kad žmonės turi ne tik daugybę intelektualinių

gebėjimų, bet ir neišmatuojamą emocijų gebėjimų spektrą, kuris daro didelę įtaką mūsų mąstymui ir veiksams. Analizuodamas emocijų kontrolę, samprotavimą ir kitas temas, profesorius parašė ir redagavo dešimtis knygų, kurios buvo išverstos į vienuolika kalbų, taip pat – šimtus straipsnių ir esė apie sąsajas tarp žmonių emocijų ir sveikatos.

Dirbdamas Jeilio universitete nuo 1986-ųjų, Peteris Salovey įkūrė Sveikatos, emocijų ir elgsenos laboratoriją (vėliau pavadintą Emocinio intelekto centru), dalyvavo Tarpdisciplininių AIDS tyrimų centro, Vėžio prevencijos bei kontrolės tyrimų centro ir kitose veiklose. Jo moksliniai pasiekimai sulaukė aukščiausių įvertinimų, tarp jų – JAV Nacionalinio vėžio instituto, Nacionalinio mokslo fondo ir kitų apdovanojimų. Garbės apdovanojimus psichologui jau yra skyrę Harvardo, Pretorijos, Šanchajaus Jiao Tong ir kiti universitetai. Jeilio universiteto prezidentui prof. Peteriui Salovey Garbės daktaro regalijos įteiktos birželio 20 d., VDU Didžiojoje auloje (Gimnazijos g. 7, Kaunas). Parengta pagal VDU pranešimą. ■

VDU Garbės daktaras, Jeilio universiteto prezidentas Peteris Salovey

Naująjį VDU Garbės daktarą sveikina VDU tarybos pirmininkas, kadenciją baigęs Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus

Naujasis KTU garbės daktaras – apie biomedicininės inžinerijos dabartį ir perspektyvas

■ Atkelta iš 6 p.

apdorojime, ypač padidėjęs nešiojamųjų prietaisų naudojimas reiškia, kad, atliekant mokslinius tyrimus, svarbu sutelkti dėmesį į tai, kaip užtikrinti, kad gauto signalo analizė būtų patikima, esant prastai signalo kokybei. Kitaip padidėja rizika pateikti neteisingus rezultatus. Kitas išbandymas – sukurti priemones ir metodus ankstyvam ligų nustatymui, kad gydymas galėtų būti pradėtas ankstyvoje stadijoje. Tai ypač svarbu kalbant apie tokias ligas, kaip prieširdžių virpėjimas, Alzheimerio liga ir daugelis kitų.

– **Kuo įdomi biomedicininė inžinerija? Kaip paskatintumėte abejojančią, ar**

studijuoti šioje srityje, pasirinkti būtent biomedicinios inžinerijos studijas?

– Biomedicininė inžinerija apima daug įdomių aspektų – nuo etikos iki matematinio modeliavimo. Biomedicininė inžinerija dirba žmonėms: siekiama, kad ligų diagnozavimas taptų tikslesnis, gydymas – efektyvesnis, o gyvenimo kokybė – geresnė. Yra daug studentų, kurie būtent dėl šių priežasčių yra motyvuoti studijuoti biomedicininę inžineriją.

– **Su KTU bendradarbiaujate nuo 1997-ųjų. Tai daugiau nei dvidešimtmetis. Kas per tą laiką labiausiai pasikeitė universitete?**

– Nuo to laiko KTU Biomedicininės inžinerijos institutas patyrė įspūdingą evo-

liuciją. Čia atliekami tyrimai tapo konkurencingi tarptautiniu mastu, buvo sukurtos ir pradėtos įgyvendinti stiprios studijų programos. Be to, universitete tyrimams buvo gerai pritaikytos naujos priemonės ir įrenginiai.

– **Kaip toli biomedicinios inžinerijos srityje pažengė Lietuva, lyginant su kitomis Europos šalimis?**

– Lietuva biomedicininės inžinerijos srityje padarė didelę pažangą, o kelios mokslinių tyrimų sritys yra gerai žinomos ir už šalies ribų. Panaši situacija ir Lietuvos biomedicininės inžinerijos pramonėje – ji taip pat stipriai pažengusi į priekį.

– **Biomedicinios inžinerija – sparčiai auganti sritis. Žvelgiant į ateitį, kokius pasikeitimus šioje srityje stebėsime,**

pavyzdžiui, po 20 metų?

– Tai sunkus klausimas... Tikriausiai bus dar daugiau prietaisų ir programėlių vartotojams, skirtų stebėti jų sveikatos būklę. Idėja medicininį gydymą pritaikyti konkrečiam asmeniui, t. y. vadinamoji personalizuota medicina, kurioje remiamasi asmeninės fiziologinės sistemos modeliavimu ir simuliacijomis, greičiausiai po 20 metų jau bus labai paplitusi. Be to, medicinai papildomų privalumų suteikia dirbtinis intelektas, kuris padeda suprasti ir įvertinti taikyto gydymo ir gautų rezultatų santykį. Tačiau yra ir etinių problemų, kurios turi būti atidžiai išnagrinėtos, prieš šioje srityje taikant dirbtinio intelekto sprendimus. ■

Prasidėjo pirmasis priėmimas į jungtinę KTU ir Floridos universitetų studijų programą

Statistikos duomenimis, maždaug 3 iš 10 Lietuvos gyventojų dirba viešajame sektoriuje. Apklausa rodo, kad 65 proc. Lietuvos gyventojų darbą šiame sektoriuje laiko patraukliu, o kas antras gyventojas, atsiradus galimybei, norėtų čia dirbti. Tačiau ar lietuviai yra pasirengę modernėjančio viešojo sektoriaus pokyčiams? Ypač tiems, kuriuos atneš ketvirtosios pramonės revoliucijos banga, robotizuodama daugybę šiuo metu egzistuojančių darbo vietų. Ar supranta, kokių kompetencijų ir įgūdžių reikia šiuolaikiniam viešojo sektoriaus specialistui?

Pasak ekspertų, revoliucijos atnešti pokyčiai ir inovacijos savaip modifikuos ir viešojo valdymo sritį, todėl ateityje čia dirbsiantiems profesionalams reikės naujų žinių ir įgūdžių.

„Ši revoliucija palies ir prie jos kūrimo prisidės visos šalys, o pokyčių poveikį žmonija pajus daugelyje sričių“, – prognozuoja Ekonomikos forumo ikūrėjas ir Kauno technologijos universiteto (KTU) garbės daktaras Klausas Schwabas. Pasak jo, ketvirtoji pramonės revoliucija suteiks naujų galių tiek atskiriems asmenims, tiek bendruomenėms, sukurs naujų ekonominių, socialinių ir savivudgos galimybių.

KTU Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto docentės Eglės Vaidelytės teigimu, pasaulyje vykstanti globalizacija, spartūs socialiniai, ekonominiai, technologiniai pokyčiai ir inovacijos keičia viešąjį valdymą, jo teikiamų paslaugų pobūdį. „Neabejoju, kad ateityje tai tęsis ir toliau.

Tokia kaita nepalaujamai generuos ir naujus iššūkius, o juos įveikti bus pajėgūs tik globaliam viešajam valdymui reikalingomis kompetencijomis pasižymintys specialistai“, – prognozuoja KTU jungtinės viešojo valdymo studijų programos vadovė.

Naujovės iš JAV

Spręsdamas kvalifikuotų ateities šios srities specialistų problemą, KTU jau nuo šių metų birželio pradėjo prašymų priėmimą į viešojo valdymo studijas, kurias organizuoja kartu su Centrinės Floridos universitetu (angl. *University of Central Florida, UCF*). Tai pirmas atvejis Lietuvos aukštojo mokslo istorijoje, kai specialistus, suteikiant dvigubą diplomą, drauge rengs Lietuvos ir JAV universitetai.

Modernus ir plataus profilio Centrinės Floridos universitetas bendrai veikia pasirinktas neatsitiktinai – daugiau kaip 210 studijų programų įgyvendinanti aukštoji mokykla JAV užima 13-tąją vietą, vertinant pagal inovatyvumo kriterijų. Portalas *US-news.com* praėjusiais metais UCF Viešojo administravimo mokyklą priskyrė „tarp geriausiųjų šios srities mokyklų JAV“. „Toks aukštojo mokslo institucijų bendradarbiavimas skatina supratingumą tarp JAV ir Lietuvos, suteikia galimybę ateities lyderiams įgyti naujoviškų idėjų ir atveria kelią pasauliniam mąstymui“, – teigia JAV ambasadorė Lietuvoje Anne Hall. JAV ambasadorės nuomone, ši programa puikiai tinka tiems, kurie nori tapti profesionaliais specialistais ir sužinoti

apie viešojo valdymo teorijas, praktiką, vertybes, etiką, pilietinės visuomenės principus ir savanorišką veiklą bei gebėti taikyti visas šias žinias viešojo sektoriaus valdymo veikloje. „Aš tikiu, kad šios programos studentai yra ateities lyderiai“, – priduria A. Hall.

Vienos studijos – du diplomai

„Partnerystė su Centrinės Floridos universitetu įkvėpė siekis rengti naujos kartos profesionalus, kurie galėtų sėkmingai veikti ne tik vietinėse valstybės institucijose, bet ir drąsiai šturmuotų tarptautinių organizacijų Briuselyje, Londone ar Vašingtone aukštumas“, – sako jungtinės Viešojo valdymo studijų programos vadovė dr. E. Vaidelytė. Šiuo metu per 200 bakalauro, magistro, doktorantūros studijų programų turintis Centrinės Floridos universitetas telkia daugiau nei 65 tūkst. studentų iš 157 šalių. E. Vaidelytės teigimu, bendros veiklos ir studijų procesas sudarys sąlygas KTU studentams išlieti į gausią, tarptautinę JAV universiteto bendruomenę. Jiems bus atverti keliais įgyti ne tik profesinių, bet ir tarpkultūrinio bendravimo kompetencijų, būtinų aukšto lygmens viešojo administravimo profesionalams.

Naujosios programos „Viešasis valdymas“ studentai pirmus dvejus metus studijos Lietuvoje pagal UCF modelį suderintus modulius, o nuo trečiųjų studijų metų pradės studijuoti jungtinėje grupėje kartu su amerikiečiais, studijas vykdydami Lietuvoje ir JAV. Šioje studijų programoje paruošti viešojo

KTU studentai. KTU nuotr.

valdymo specialistai įgis ne tik KTU viešojo administravimo diplomą, bet ir UCF ne pelno sektoriaus vadybos (angl. *non-profit management*) išsilavinimą. Kitaip tariant, KTU studentai turės galimybę studijuoti JAV universitete, nemokėdami UCF studijų mokesčio, kuris net kelis kartus didesnis nei studijų mokesčiai Europoje. „Tai yra precedento neturinti sutartis: studentai vienu metu baigs KTU ir vieną didžiausių JAV universitetų. Jie už lietuvišką kainą gaus ne tik amerikietišką diplomą, bet dar ir neįkainojamą patirčių, pažinčių bei kompetencijų. Vien ko verta galimybė praleisti studijų semestrą Orlande“, – sako E. Vaidelytė.

Beje, Viešojo administravimo programų reitinge UCF programa patenka į pasaulio stipriausiųjų 150-tuką. „Prisipažinsiu – aš pats norėčiau mokytis tokioje programoje!“, – pasakė SHMMF dekanas Ainius Lašas, kai KTU ir UFC susitarė dėl bendros studijų programos. ■

Paklydimai kalbos studijose ir humanitariniuose moksluose

■ Atkelta iš 6 p.

ir jų „siaurintojams“. Taip pat ir kultūringai visuomenei bei leidėjams.

Dėl nesantio socialinio gyvenimo ypač nukenčia jaunimas. Jauni net menų srities studentai neturi, kur prasmingai praleisti laiko, susirasti draugų ir bendraminčių, lavintis, dalindamiesi įspūdžiais. Vyksta parodų atidarymai, laukiama atvykstančių atlikėjų, kvalifikacinius mokslinius laipsnius

įgyja vis nauji asmenys. Visi šie procesai ir įvykiai gali būti aptarti draugijose, vakaruose, klubuose, kur galėtų pasirodyti ir studentai. Kyla klausimas, kodėl, pavyzdžiui, Vilniuje nevyksta parodų aptarimai su iškilmingu jų atidarymu, susitikimai su parodų lankytojais, kodėl nepristatomi nauji humanitariniai mokslo darbai, kad visuomenė žinotų, kas nauja surasta ir gali būti taikoma žmonių naudai. Kodėl humanitarų išvalgos niekam nerūpi? Atrodo, kad tik Prancūzų

institutas ir Amerikos centras mato parodų, paskaitų ir diskusijų organizavimo prasmę. Tenka pripažinti, kad, be minėtų visuotinių požiūrių, humanitarinę kultūrą ir žinias naikina neigiama socialinė aplinka. Postūmį į teigiamą aplinką galbūt galėtų padaryti dėmesys jaunimui, ypač studentams, kurie kviečiami pasisakyti ir priimami, kurie vertintų priėmimą ir išsilavinę tokią kultūrą skleistų savo aplinkoje. Humanitarų žinioms nėra kitos erdvės – tik aukštųjų mokyklų

programos, asmeninis kūrybinis darbas ir palanki, besidominti visuomenė.

Intelektualinis darbas ir meninė raiška reikalauja daug investicijų ir pastangų, ir ne viskas šiose srityse pamatuota pinigais. Todėl mokytojų, dėstytojų, administratorių ir Vyriausybės atstovų supratimas būtų labai pageidaujamas siekiant, kad išsilavinę humanitarai tarptų ir skleistų kultūrą ne tik savo žiniomis, bet ir dalyvaudami bei kurdami visuomenę. ■

Lietuvos mokslininkų sukurta išmanioji apyrankė išpėja apie širdies ritmo sutrikimus

Išmaniosios apyrankės yra daugelio mėgstamas aksesuaras, kuriuo galime sekti savo fizinį aktyvumą, stebėti širdies ritmą. Tačiau daugelis tokių apyrankių negali pateikti tikslios informacijos apie galimas jų dėvinčio žmogaus sveikatos problemas. Kauno technologijos universiteto (KTU) tyrėjai sukūrė išmaniąją apyrankę, kuri automatiškai atpažįsta prieširdžių virpėjimo aritmiją – būseną, kuri, laiku nepastebėta, gali lemti rimtas komplikacijas ir netgi mirtį.

Prieširdžių virpėjimas yra dažniausiai pasitaikantis širdies ritmo (aritmijos) sutrikimas. Daugiau nei 1 proc. visos populiacijos turi šį sutrikimą. Skačiuojama, kad dėl sparčiai senėjančios visuomenės šios ligos mastas per ateinančius 30 metų visame pasaulyje padidės iki 3 kartų. Aritmija ligos

pradžioje dažnai pasireiškia tik protarpiais ir be juntamų simptomų, todėl gali likti ilgai nepastebėta ir prisidėti prie tokių sudėtingų komplikacijų, kaip smegenų insultas. „Prieširdžių virpėjimas dažnai išsivysto po širdies smūgio. Siekiant išvengti rimtų komplikacijų, šiems pacientams reikia papildomos medicininės priežiūros. Vis dėlto dažniausiai, jau išėjus iš ligoninės, pacientų sveikatos patikra vyksta tik epizodiškai. Toks neinvazinis, patogus prietaisas, leidžiantis toliau stebėti žmogaus būklę, yra išties priimtinas sprendimas“, – sako KTU Biomedicininės inžinerijos instituto direktorius Vaidotas Marozas.

Biomedicininės inžinerijos instituto tyrėjai, vadovaujami profesoriaus V. Marozo, plėtoja multisensorinę sistemą, t. y. ant riešo

dėvimą prieširdžių virpėjimo stebėjimo prietaisą. Jame naudojami dviejų tipų jutikliai: fotopletizmografinis, skirtas nuolatinei stebėsenai, ir elektrokardiografinis – kontrolinei stebėsenai. Fotopletizmografiniame signale atpažinus prieširdžių virpėjimui artimą širdies veiklą, prietaisas švelniai vibruoja – paprašo paciento kita ranka paliesti prietaisą. Taip užregistruojamas trumpas elektrokardiografinis signalas kontrolinei signalo analizei.

Realiomis sąlygomis prietaisų registruojamų fiziologinių signalų kokybė yra kur kas prastesnė nei klinikoje registruojamų biosignalų. Pasak profesoriaus V. Marozo, vienas iš pagrindinių iššūkių dėvimų stebėjimo sistemų kūrimo srityje yra pažangių signalų apdorojimo sprendimų užtikrinimas, kurie

Išmanioji apyrankė širdies ritmo sutrikimui nustatyti

atskirtų naudingą informaciją nuo „triukšmo“, t. y. judesio artefaktų ir kitų, mažiau pavojingų širdies ritmo sutrikimų. KTU

Lietuvių kultūros ženklai Sakartvele

Senoji sostinė – Mchetas

Lietuviška duona – Veisiejų technologijos ir verslo mokyklos dovana. Centre – Vilniaus kolegijos rektorė Žymantė Jankauskienė

Doc. dr. Regina Kvašytė

Tarptautinis mokslinis seminaras tokiu pavadinimu gegužės 30 – birželio 1 d. vyko Tbilisyje. Tai vienas iš renginių, vykdomų pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos balistikos projektą „Sakartvelo technikos universiteto Lietuvių kalbos ir kultūros centro veiklos prioritetai – 2019“. Jį vykdo Vilniaus kolegija ir Sakartvelo technikos universiteto Lietuvių kalbos ir kultūros centras. Projekto partneriai: Vilniaus verslo kolegija, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos Respublikos ambasada Sakartvele ir Sakartvelo lietuvių bendruomenė „Rūta-GEO“.

Seminare dalyvavo mokslininkai ir pedagogai iš Lietuvos (Vilniaus verslo kolegijos, Vilniaus kolegijos, Vytauto Didžiojo Šiaulių ir Klaipėdos universitetų, Veisiejų technologijos ir verslo mokyklos), Sakartvelo technikos universiteto, Vienos universiteto (Austrija), Latvijos universiteto, Helsinkio universiteto (Suomija) lituanistikos ir balistikos centrų.

Pirmiausia apsilankėme Sakartvelo technikos universiteto Lietuvių kalbos ir kultūros centre, su kuriuo supažindino prof. dr. Vidas Kavaliauskas, vadovaujantis jam nuo 2012 m. Tai, ką pamatėme, padarė didžiulį įspūdį. Galima tik pavydėti tokių sąlygų: ir patalpų, ir Lietuvai pažinti skirtos medžiagos įvairo-

vės bei gausos (šiek tiek papildėme ir mes, padovanodami savo parašytų knygų). Bet dar svarbiau – didžiulio būrio motyvuotų mokytis studentų.

Kadangi tą dieną profesorius egzaminavo studentus, su kolege iš Latvijos universiteto dr. Laimute Baluode, kuri jau dvidešimt metų dėsto latvių kalbą Helsinkio universitete, turėjome progą jame dalyvauti – klausytis, klausinėti ir net patarti, vertinant atsakymus. Maloniai nustebino studentų drąsa ir užsidedimas, su kuriuo jie atsakinėjo. Nė vienas neparodė, kad svetimų žmonių dalyvavimas juos trikdo. Kalbos mokėjimą studentai parodė ir per seminarą. Pradėję jį muzikiniu sveikinimu, jie dainavo lietuvių ir kartvelų dainas, grojo ir šoko.

Seminaro dalyvius pasveikino Sakartvelo technikos universiteto prorektorius prof. dr. Zurabas Gasitašvilis. Buvo perduoti linkėjimai nuo Lietuvos ambasadoriaus Giedriaus Puodžiūno. Pirmąją dieną perskaityti gana įvairios tematikos pranešimai – tiek pažintinio pobūdžio, atskleidžiantys Lietuvos ir Sakartvelo ryšius, tiek moksliniai ir mokslo populiarinimo. Kalbėta apie Vilniaus kolegijos indėlį į Sakartvelo jaunimo ugdymą, abiejų valstybių aukštųjų mokyklų studentų mainų svarbą, Lazdijų rajono ryšius su Sakartvelu, sekmadieninę lietuvišką mokyklą Tbilisyje, lietuvišką architektūrą Sakartvele. Aptarta kalbų ir kultūrų mokymo patirtis:

lituanistikos studijos Latvijoje ir Suomijoje, lietuvių kalbos mokymo tradicijos ir aktualijos Klaipėdos universitete. Nagrinėtas autentiškų Lietuvos ir Sakartvelo pavadinimų įteisinimas lietuvių ir kartvelų kalbose,

Seminaro antroji diena buvo skirta lietuviškai besimokantiems studentams. Jo dalyvius pasveikino Lietuvos Respublikos ambasados atstovė Šarūnė Kubiliūtė ir Sakartvelo lietuvių bendruomenės „Rūta-GEO“

Telavis. Bendradarbiavimo su Kėdainiais ir Anykščiais įamžinimas

Autorės asmeninio archyvo nuotr.

kartvelų literatūros vertimai į lietuvių kalbą, garsaus kartvelų dailininko Pirosmeni kūrybos sklaida Lietuvoje, austriški epizodai lietuvių literatūros kūryboje ir Sakartvelo vaidai Sigitos Gedos kūryboje.

pirmininkė Dalia Baltrūnaitė. Seminare išklusėme net dvidešimt vieno studento pranešimus. Nors buvo skaitoma įvairiomis

■ Nukelta | 10 p.

Tbilisyje. Iš kairės: dr. Laimutė Baluodė (Latvija), dr. Vidas Kavaliauskas (Sakartvelas), dr. Regina Kvašytė (Lietuva)

Prie Gergečio vienuolyno. Iš kairės: Laimutė Baluodė, Davitas Leškašvilis, Iraklis Dudaauris, Regina Kvašytė ir Vidas Kavaliauskas

TARPTAUTINIS ĮVERTINIMAS

Architekto D. Šarakausko projektas pripažintas geriausiu Latvijoje

Kauno technologijos universiteto (KTU) Statybos ir architektūros fakulteto docento architekto Daliaus Šarakausko projektas laimėjo pirmąją vietą kasmetiniuose „Latvijos statybos apdovanojimuose 2018“. Tai vienas didžiausių ir svarbiausių konkursų kaimyninėje šalyje, kurį rengia valstybinės institucijos ir nevyriausybinių organizacijų, bendradarbiaudamos su leidiniais „Latvijos architektūra“

KTU docentas architektas Dalius Šarakauskas

bei „Latvijos statyba“.

Konkursui pristatytus darbus vertina valstybės ir savivaldybių atstovai, verslo įmonių vadovai, architektai, nekilnojamojo

Daliaus Šarakausko suprojektuota „Amalva Baltija“ KOMFOVENT gamykla Rygoje

turto plėtotojai, diplomatai. Šiame vykęs konkursas sulaukė per 140 dalyvių iš Latvijos ir užsienio šalių, kurie varžėsi 10 skirtingų nominacijų. KTU dėstytojo D. Šarakausko projektas išrinktas nugalėtoju nominacijoje „Gamybos ir logistikos centrai“. Tai lietuvių įmonės „Amalva Baltija“ KOMFOVENT gamyklos, kuri pastatyta Latvijoje, Rygoje, pastato projektas. Šioje gamykloje gaminami vėdinimo sistemos įrenginiai.

„Nors įdomių projektų ir įvairių laimėjimų mano karjere nemažai, tačiau darbų įvertinimas vietiniuose ir tarptautiniuose konkursuose visada svarbus. Dirbdamas prie kiekvieno projekto, tikiu tuo, ką darau, nedarau sau nuolaidų, o rengiant šį projektą netrūko sunkumų ir iššūkių, todėl jo įvertinimas – šiek tiek netikėta, bet maloni žinia“, – sakė architektas D. Šarakauskas.

Konkurso organizatorių pranešime teigiama, kad KTU dėstytojo D. Šarakausko projektui aukščiausias įvertinimas suteiktas atsižvelgiant į šiuolaikišką ir kokybišką architektūrinį sprendimą bei pastato eksploatacines savybes: novatoriškų medžia-

gų panaudojimą, puikias fasadų sistemos komponavimą ir dienos šviesos integravimą į biuro patalpas. Pastato konstrukcijai būdinga aukšta kokybė ir daug nestandartinių sprendimų, siekiant kuo aukštesnio energinio efektyvumo (beveik nulinio energijos suvartojimo). Naudojama rekuperacinė sistema su šilumos atgavimu. Konkurso komisija pripažino, kad šios gamybinės patalpos yra tvarios ir draugiškos aplinkai.

Konkurso organizatoriai rekomendavo pastatą pristatyti kitame Latvijoje vykstančiame konkurse „Tvaraus pastato projektas 2019“. „Manome, kad pastatas yra konkurencingas ir nusipelno platesnio pripažinimo kaip gerosios praktikos pavyzdys“, – teigiama konkurso organizatorių pranešime.

D. Šarakauskas beveik dešimtmetį dėsto KTU Statybos ir architektūros fakultete, nuo 1991 m. vadovauja individualiai projektavimo įmonei, yra Lietuvos architektų sąjungos Kauno skyriaus valdybos narys. Jis specializuojasi gamybinių ir pramoninių, visuomeninių pastatų ir gyvenamųjų namų projektavime, kuria teritorijų planus.

Daliui Šarakauskui skirtas apdovanojimo ženklas

Tarp jo darbų – Šalčininkų geležinkelio stotis su pasienio kontrolės postu ir muitine, Vilniaus vyriausiojo policijos komisariato pastatas, Utenos autobusų stotis, ne viena jo projektuota gamykla pripažinta geriausiu projektu Lietuvoje ir užsienyje. 2010 m. Kauno Nemuno salos ir aplinkinių teritorijų sutvarkymo konkurse jo kartu su kolegomis sukurta urbanistinė idėja buvo įvertinta pirmąją vietą. Šiuo metu architektas projektuoja NATO operacijų valdymo centrą ir amunicijos sandėlių Zoknių oro uoste, dalyvauja „Rail Batica“ projektavime.

Animacijos skaitmeninių technologijų specializacijos magistrantūra

■ Atkelta iš 5 p.

surengti virtualias treniruotes“, – pavyzdžiais iliustruoja I. Maciukevičius.

Trūkstamas derinys

Ketverius metus kompanijoje „Disney“ dirbusio, o nuo 2004 m. akademinėi bendruomenei, verslo ir vyriausybinių institucijoms daugiau nei dešimtyje šalių dėstančio Ž. Lilo teigimu, šios srities specialistams

labai svarbu padėti efektyviai suderinti menininko polėkį su inžinerinių technologijų išmąnytu. „Keturiolika metų dėstydamas Vokietijoje pastebėjau nesibaigiančią problemą, kad ateina talentingi menininkai, tačiau nelabai žino, kaip funkcionuoja technologijos. Idealiu atveju reikalingas menininkas, turintis inžinieriaus sugebėjimų, nes jie reikalingi trimatėms technologijoms arba atvirksčiai. Todėl VGTU programa ir siekiama vystyti tokią koncepciją, kai inžinerijos studentai orientuojami šiek tiek daugiau į

kūrybinę saviraišką, arčiau prie estetinių sprendimų“, – teigia Ž. Lilas.

VGTU studijos yra kryptingai orientuotos į rinkos poreikius, neapsiribojant vien Lietuvos kontekstu. Profesoriaus teigimu, dabar reklamos agentūros ar kitos organizacijos dažniausiai pačios užsiaugina pavienius specialistus. Mūsų šalyje ši industrija auga, tačiau dar nepasiekė Vakarų Europos skvarbos. „Orientuotis vien tik į Lietuvos rinką turbūt būtų trumparegiška, tačiau, jeigu specialistas yra gerai paruoštas,

manau, darbą ras nesunkiai. Studijų metu aš paprastai suburiu komandas ir darome tuos darbus, kurie čia ir dabar reikalingi rinkoje. Komandoje pasiskirstome darbai, parengiame jų aprašą, nusistatome terminus ir, tarkime, semestro pabaigoje studentai pristato jau labai konkretų vizualinį kūrinį, kuris gali ir dalyvauti festivaliuose, ir patekti į studentų vadinamąjį parodomųjų darbų aplanką. Taip semestro pabaigoje išlieka ne tik aktualios žinios, bet ir akivaizdus rezultatas“, – teigia Ž. Lilas.

Lietuvių kultūros ženklai Sakartvele

■ Atkelta iš 10 p.

kalbomis, jų turinys ir seminare vyravusi nuotaika neleidžia abejoti nuoširdžiu studentų noru išmokti lietuvių kalbą ir jų giliu domėjimusi Lietuva. Ne viename pranešime buvo lyginama Lietuvos ir Sakartvelo situacija.

Neįmanoma nepastebėti to, kokie atsidavę savo veiklai yra šie skirtingo amžiaus ir patirties jaunuoliai, kaip jie vertina žinias, kurias gauna centre, ir kaip žavisi savo profesoriumi. Matyti, kad centras yra tapęs jų antraisiais namais, o jie visi jaučiasi lyg šeima. Viską jie mokosi ir daro iš širdies: dainuoja abiejų tautų dainas, šoka, vaidina, o kai reikia, pabūna ir modeliais. Jie rūpinasi centru, organizuoja išvykas ir patys jose da-

lyvauja. Išvardinti visus studentus ir aptarti jų veiklą čia nėra galimybių, tačiau kelias pavardes tiesiog būtina paminėti. Tai puikiai lietuviškai kalbantis Iraklis Dudausis, kuris kasdien spėjo viskuo ir visais pasirūpinti, Sophi Tabatadzė, kuri yra jau taip gerai išmokusi lietuvių kalbą, kad gebėjo vertėjauti seminare, Tamta Petašvili, kuri pranešimą apie žmogaus teises įvairių valstybių konstitucijose skaitė lietuvių kalba, Misiko Irematzė, kuris savo pranešimą drąsiai pavertė diskusija, klausinėdamas apie skirtingų šalių prezidentų galias, Šetė Kemoklidzė, ketinan-tis po magistrantūros studijų Lietuvoje tęsti tėvų verslą Sakartvele, mus supažindinęs ir su savo gimtuoju kraštu – Kachetija, Davitas Leškašelis, besidomintis krepšiniu (apie tai jis skaitė ir pranešimą), tapęs centre rengia-

mų baudų metimo varžybų iniciatoriumi.

Seminaras baigėsi protų kova „Nuo Kazbeko iki Baltijos“, kurią surengė kolegės iš Klaipėdos universiteto: Daiva Pagojienė, Jūratė Derukaitė ir Virginija Jurgaitytė. Tai buvo puiki galimybė pritaikyti seminaro metu gautas žinias, prisiminti anksčiau žinotus dalykus bei sužinoti tai, kas nebuvo žinoma. Kadangi komandos buvo mišrios, kiekvienos iš jų galimybės laimėti buvo vienodos. Nors daugiausiai taškų surinko viena komanda, laimėjo visi, nes tai buvo puiki proga įgyti žinių ir pasimėgauti gera nuotaika. O vakare mūsų laukė edukacinė ekskursija po su Lietuva susijusias vietas Tbilisyje.

Po dviejų darbingų dienų Lietuvių kalbos ir kultūros centre išvykome į Boržomį, kad

pamatytume vietas, kur gyveno, dirbo ir kūrė Antanas Vilkutaitis-Keturakis. Čia jis su broliu rašė ir pirmąją profesionalią lietuvišką komediją „Amerika pirtyje“. 2012 m. tuometis Lietuvos ministras pirmininkas Andrius Kubilius Boržomyje atidengė paminklą rašytojui. Prof. V. Kavaliauskas, lydėjęs mus tiek šioje, tiek ir kitose išvykose, prie geležinkelio stoties parodė vietą, kur A. Vilkutaitis-Keturakis įamžintas kaip rašytojas bei publicistas, ir kaip geležinkelių inžinierius. Deja, dabar ši atminimo vieta atrodo apgailėtina. Išvydome mėlyną plėvelę apvyniotą postamentą ir uždengtą lentelę. Žymiojo tautiečio biustas prieš kelierius metus buvo pavogtas. Šioje kelionėje mumis taip pat rūpinosi Sakartvelo Lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia Baltrūnaitė su šeima.

■ Nukelta į 11 p.

Lietuvos mokslininkų sukurta išmanioji apyrankė įspėja apie širdies ritmo sutrikimus

■ Atkelta iš 8 p.

biomedicinos inžinieriai bendradarbiauja su tarptautine komanda – mokslininkais iš Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (prof. Raimondas Kubilius), Vilniaus universiteto (prof. Audrius Aidietis), Lundo universiteto (prof. Leif Sornmo) ir pramoninio dizaino kūrėjais iš Vilniaus dailės akademijos.

„Mes orientuojamės į tokias technologijas, kurių reikia šiuolaikinei medicinai ir visuomenei. Pavyzdžiui, dėl šios ligos paplitimo visi 65 metų amžiaus sulaukę pacientai vizito pas gydytoją metu turėtų būti patikrinami, ar neturi aritmijos, tačiau toks principas tinka tik diagnozuoti pažengusią aritmijos formą, kai aritmija tęsiasi ilgą laiką. O kaip diagnozuoti aritmiją, jei ji pasireiškia tik retkarčiais, epizodiškai? Tuomet ši technologija yra labai naudinga“, – KTU „Santakos“ slėnyje, Mokslo, studijų ir verslo centre Kaune, kurtos inovacijos reikšmę nusako V. Marozas.

Jis tikina, kad, nepaisant modernių tech-

KTU Biomedicininės inžinerijos instituto direktorius Vaidotas Marozas su tyrėjų komanda

nologijų ir sudėtingų algoritmų, išmaniąją apyrankę išties paprasta naudoti. Ji kurta senjorams – žmonėms, kurie išmaniusius

prietaisus ir technologijas vertina itin atsargiai. Šiuo metu tyrėjų komanda išmaniąją apyrankę toliau tobulina, įdiegdama ir pa-

pildomų funkcijų, viena jų širdies atsako į fizinių krūvių stebėsenos algoritmai. „Lėta širdies adaptacija po fizinio krūvio siejama su padidėjusiu mirtingumu bei širdies ir kraujagyslių ligomis, todėl šio parametro stebėseną galėtų būti taip pat vertinga visų amžiaus grupių žmonėms“, – sako KTU Biomedicininės inžinerijos instituto mokslo darbuotojas Andrius Petrėnas.

KTU Biomedicininės inžinerijos institutas specializuojasi nestandartinių, dažniausiai mokslininkams tyrimams skirtų žmogaus fiziologinių parametrų stebėsenos elektroninių sistemų kūrime. Drauge su Lietuvos ir užsienio partneriais KTU mokslininkai įgyvendino daugelį inovatyvių sprendimų, tokių kaip išmanieji sveikatos stebėsenos marškinėliai, multisensorinė sistema hemodializės aparatams, stebėjimo sistemos narams, kurios naudojamos kariniuose mokymuose. Šį darbą iš dalies finansavo Lietuvos mokslo taryba (projektas „AFterStroke“, projekto Nr. S-MIP-17/81).

Atpažinti retą ligą padės ir mobilioji programėlė

Hantingtono liga (angl. *Huntington Disease*) – reta ir paveldima liga, tačiau anksti pastebėjus simptomus, galima laimėti laiko. Tai patvirtina ir Kauno technologijos universiteto (KTU) mokslininkai, kurie, bendradarbiaudami su gydytojais ir Hantingtono ligos asociacija, sukūrė mobiliąją programėlę, kuria žmogus, atlikus specialius testus ir aptikus pirmuosius ligos simptomus, gauna įspėjimą ir gali kreiptis į gydytojus tolimesniam gydymui. „Pagrindinė problema, kurią sprendžia ši programėlė, yra ankstyvas ligos stebėjimas, t. y. užbėgant įvykiams už akių, galima padėti diagnozuoti ligą, kai vizualiai jokių simptomų dar nesimato“, – sako Hantingtono ligos simptomų prognozavimo modelį kuriantis KTU doktorantas Andrius Lauraitis.

Hantingtono liga – paveldima ir sunki liga, kuria Europoje serga apie 20 tūkst. žmonių. Lietuvoje, 2015 m. duomenimis, buvo fiksuoti 177 atvejai. Tai neurodegeneratyvinis genetinis sutrikimas, kuris paveikia raumenų veiklą, o ligai progresuojant veda prie protinio pajėgumo mažėjimo ir kitų sutrikusio elgesio simptomų. Liga dažniausiai pasireiškia vyresniame amžiuje, tačiau skiriama ir jaunatvinė ligos forma.

A. Lauraičio daktaro disertacijos „Žmogaus ir kompiuterio sąveika pagrįstas Hantingtono ligos simptomų prognozavimo modelis“ mokslinio vadovo, KTU Informatikos fakulteto profesoriaus Ryčio Maskeliūno teigimu, toks prognozavimo modelis niekada nepakeis gydytojų suteikiamų žinių, tačiau leidžia procesą automatizuoti. Pasak jo,

Ligos testavimas. KTU nuotr.

KTU doktorantas Andrius Lauraitis

technologinės priemonės šios ligos kontekste nėra tyrinėtos, tad ir programėlė neturi analogų pasaulyje. „Liga yra genetinė, taigi žmogus žino, kad yra rizikos grupėje, tačiau neaišku, kada liga gali pasireikšti. Nustačius pirminius simptomus, atsiranda didesnis stimulus pasitikrinti ir pasikonsultuoti su gydytojais. Nors ligos visiškai išgydyti, deja, kol kas neįmanoma, apskaičiuota, kad, aptikus simptomus ankstyvojoje stadijoje, galima laimėti 3–16 metų sveiko gyvenimo“, – atkreipia dėmesį R. Maskeliūnas.

Programėlė „*Neural impairment test suite*“ yra testų rinkinys. Juos atlikti gali visi norintys – šiuo metu ji prieinama „Google Play“ parduotuvėje. Programėlė sudaryta iš įvairių užduočių, kurių metu patikrinama motorika, kognityvinis aparatas, t. y. kaip gerai žmogus supranta protines užduotis, balso ir energijos sąnaudų simptominiai sutrikimai. Be to, programėlė gali būti naudojama ir kitų neurodegeneracinių ligų, tokių kaip Parkinsonas, Alzheimeris, demencija ir kt., būklei įvertinti.

Pasak KTU mokslininkų, įprastiniai testai naudojami medicinos praktikoje po-

pierinėse formose, tačiau iki šiol nebuvo kompiuterizuoti. Testą, priklausomai nuo rizikos grupės, žmogus gali atlikti kartą per savaitę ar dažniau. Taip pildomas vartotojo profilis, o KTU mokslininkų kuriamas modelis išskaičiuoja vertę ir prognozę pagal ligos progresavimą lemiančius rodiklius. „Pavyzdžiui, 3D figūros (kubo ar stačiakampio gretasienio) konstravimo testas kompiuterizuojamas, taikant grafų teoriją. Gaunami du grafai (pavyzdinis ir paciento suformuotas), kuriuos algoritmas lygina pagal jų panašumo įvertinimo metriką“, – aiškina A. Lauraitis. Mokslininkai atkreipia dėmesį, kad tokių neurodegeneracinių ligų atvejais pirminiai simptomai būna skirtingi – vieniems sutrikimas nustatomas iš balso, kitiems – iš rankų judesių ar per kognityvinius gebėjimus, taigi svarbu, kad, atliekant šiuos testus, tikrinami visi aspektai, kuriuos galima aptikti ir diagnozuoti.

„Nenorėjome kurti sensoriaus, kurį tektų nešiotis kišenėje. Šiam testui reikalingas įprastas telefonas ar planšetinis kompiuteris. Siekiame ateityje turėti tarsi nematomą įrankį, kuris pagal tai, kaip naudoji savo telefoną, kokius judesius atlieki ir pan., spręstų

KTU Informatikos fakulteto profesorius Rytis Maskeliūnas

apie tavo būklę“, – pasakoja R. Maskeliūnas. Mokslininkų teigimu, ateityje prognozavimo modelio koncepciją ir pritaikomumą planuojama dar labiau plėsti ir taikyti kitokio spektro ligoms.

Lietuvių kultūros ženklai Sakartvele

■ Atkelta iš 10 p.

Pakeliui į Boržomį dar aplankėme į UNESCO paveldą įrašytą senąją Sakartvelo sostinę Mcchetą. Lietuvių kultūros pėdsakų paieškoms buvo skirta ir išvyka į kalnus. Čia grožėjomės kadaise Gruzinių karo keliu keliavusių Mikalojų Konstantiną Čiurlionį pakerėjusiais vaizdais, pakilome į Gergečio vienuolyną, su kuriuo susijęs Antano Vienuolio legendos „Užkeiktieji vienuoliai“ veiksmas. Tiesa, Kazbekas mums nelabai norėjo pasirodyti, nes jį dengė debesys, tačiau kantrybė davė vaisių. Vis dėlto pamatėme ir kalno viršūnę, ir vienuolių figūras.

Sakartvele yra šiuolaikinio Lietuvos bendradarbiavimo su Sakartvelu ženklų, vieną iš kurių pamatėme. Tai Telavyje pastatytas

atminimo akmuo, liudijantis apie ryšius su Kėdainiais ir Anykščiais. Apie kitus panašius bendrystės ryšius sužinojome tiek iš pranešimų, tiek bendraudami su pranešėjais asmeniškai. Buvo paminėtas Lazdijų rajono ir Ambrolaurio savivaldybės, Prienų, Šakių ir Dušėčio, Plungės ir Kvarelis bendradarbiavimas.

Lietuvių kultūros ženklai atvedė į Sakartvelą ir nebepaleidžia. Pasaulio lietuvių metai paskatino aplankyti vietas, susijusias su Lietuva ir lietuviais, susipažinti su žmonėmis, kurie geografiškai tolimame, bet dvasiškai artimame krašte mokosi lietuvių kalbos ir puoselėja lietuvių kultūros tradicijas. Todėl pasakyti „ačiū“ seminaro ir viso šio projekto rengėjams norisi ir kartvėliškai – *madloba*.

IŠKILIŲ ASMENYBIŲ GALERIJOJE

Decanissimus: profesorių Salezijų Benigną Pavilionį prisimenant

Regina Vaišvilienė

Geužės 30-ąją Vilniaus universiteto (VU) Medicinos fakulteto akademinė bendruomenė iškilmingai paminėjo kolegos, Mokytojo, ilgamečio Medicinos fakulteto dekaną profesoriaus Salezijaus Benigno Pavilionio 100-ąsias gimimo metines. Visą dieną vyko jam skirti renginiai. Šventinis minėjimas prasidėjo profesoriui skirtos parodos pristatymu VU bibliotekos Baltojoje salėje.

Atidarydama parodą, bibliotekos direktorė Irena Krivienė pabrėžė, kad biblioteka turi nedaug eksponatų, nes archyvas dar nėra perduotas saugoti, tačiau vien prof. S. Pavilionio darbų ir publikacijų apie jį, jo

lig šiol yra aktualūs. Tai labiausiai atskleidžia jo kūrinų, darbų vertę. Paroda parengta tik iš VU bibliotekoje sukauptos medžiagos ir iš Medicinos fakulteto Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedros pateiktų nuotraukų bei keleto prof. J. Tutkuvienės išsaugotų bei perduotų prof. S. Pavilionio paskaitų konspektų rankraščių.

Parodos atidaryme prisiminimų fragmentais dalijosi kolegos ir artimieji. Profesorius sūnus Algimantas Pavilionis, dėkodamas parodos rengėjams, paminėjo, kad jo mamai iki šiol sunku nuspręsti, kur turėtų būti perduotas tėčio archyvas ir jo kaupta biblioteka. Biblioteka jau po truputėlį tvarkoma ir atiduodama tiems, kurie, jų nuomone, geriausiai galėtų ją panaudoti.

Minėjimo metu pristatyta ir nauja, profesoriaus mokinių – prof. Janinos Tutkuvienės ir prof. Janinos Žalgevičienės – sudaryta knyga „Decanissimus. Profesorius Salezijas Benignas Pavilionis“ (Vilniaus universiteto leidykla, 2019). Knyga apie dekaną dekaną – taip ją apibūdina visi rašiusieji. Kaskart, rankose laikant ir vartant dar spaustuve kvepiančius naujos knygos lapus, apima kažkoks, žodžiais sunkiai nusakomas jaudulys. Taip nutiko ir šįkart.

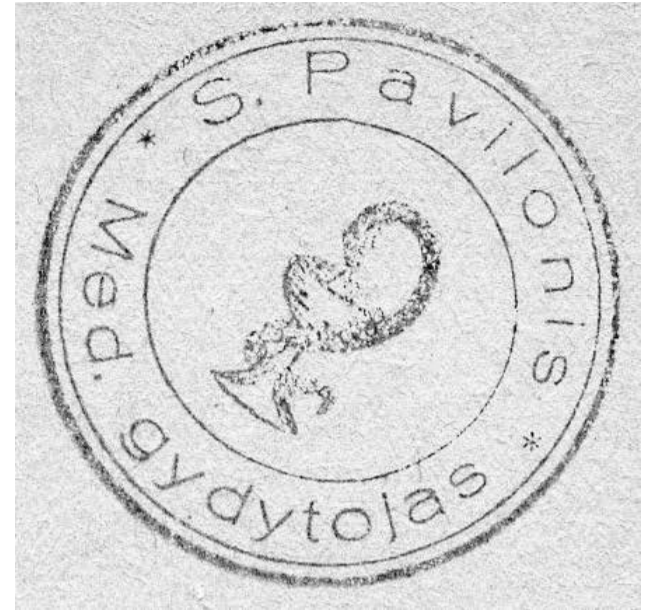
Knyga turi savo atsiradimo istoriją. Išsamesnio leidinio apie studentų mylimą dėstytoją ir visų gerbiama ilgametį kolegą parengimo idėja kirbėjo jo mokinio profesoriaus Gintauto Česnio galvoje. Deja, prof. G. Česny, per anksti išėjęs iš gyvenimo, savo idėjos nespėjo įgyvendinti. Tačiau jo kolegos ir mokiniai nepamiršo surinktos medžiagos, ji buvo toliau žiūrima, skaitoma, pildoma, kol atėjo jai pasirodyti pati tinkamiausia proga – profesoriaus 100-asis gimtadienis.

Knyga susideda iš dviejų dalių: kolegų, artimųjų, jį pažinojusių žmonių prisiminimų ir profesoriaus darbų bibliografijos, kurią parengė Lietuvos medicinos bibliotekos bibliografe Ramutė Stankevičienė. Leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis. Jį pristatydama, prof. J. Tutkuvienė pabrėžė, kad nenorėjo nieko keisti, ką buvo pateikę autoriai. Siekė kuo didesnio autentiškumo, net nuotraukas paliko tas, kurias parinko autoriai, nors gal ir ne visos iš jų yra kokybiškos. Tokia buvo jų valia, daugelis jų jau taip pat iškeliavę amžinybėn ir nebuvo galima nei paklausti, nei atsiklausti, nei pasitarti. Tad liko tik pasidžiaugti, kad šie žmonės sugebėjo laiku parašyti ir pateikti rankraščius, kurie liko prof. G. Česnio archyve.

Džiaugiamės, kad bent dalelė itin vertingų, didelę išliekamąją vertę Lietuvos medicinos istorijai turinčių S. Pavilionio bibliotekos knygų pateko į Lietuvos medicinos biblioteką. Likus dviem dienoms iki profesoriui skirtų renginių, jas perdavė sūnus Algimantas. Tai knygos su profesoriaus autografais

ir data, žyminciais knygos gavimo ar įsigijimo metus, taip pat knygos su asmenų dedikacijomis ir leidiniai, papildę bibliotekos lituanistinę medicinos fondą. Įdomu tai, kad gautoje knygų kolekcijoje galima rasti ne tik medicininės literatūros, bet ir kitų sričių leidinių: baltų kalbų istorijos vadovėlių, lotyniškų posakių ir sentencijų rinkinį, anekdotų apie mokslininkus, karikatūrų, rytų poezijos knygų. Jos rodo, kad profesoriaus interesų laukas ir akiratis neapsiribojo profesine sritimi, buvo gerokai platesnis.

Gerai Lietuvoje žinomų gydytojų įrašai, dedikacijos knygose palieka neišdildomą žymę, kaip buvo kuriama tarpukariu pradėta plėtoti lietuviškoji medicinos mokykla. Pirmiausia atliekami vertimai, vėliau rengiami autoriai vadovėliai, metodinės medžiagos rinkiniai, o po to jau ir monografijos. Tam reikėjo stipraus

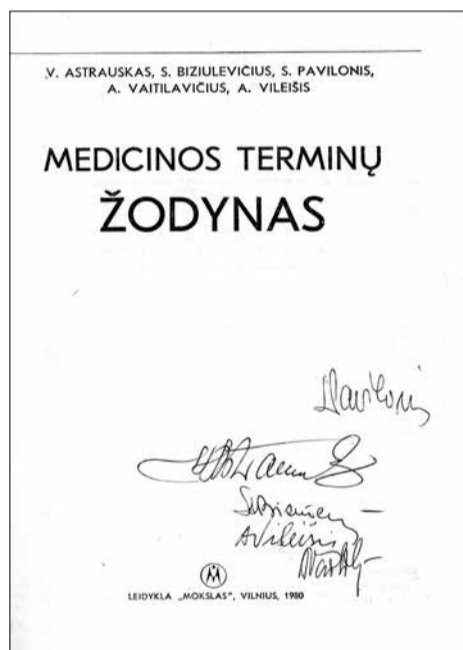

Apvalusis antspaudas

žodyno“ (1980, Vilnius) antraštiniame lape esantys visų sudarytojų V. Astrausko, S. Bižiulevičiaus, S. Pavilionio, A. Vaitilavičiaus, A. Vileišio parašai. Galime tik spėti, ką tai tuo metu reiškė. Gal kiekvienas autorius turėjo po sau atmintiną egzempliorių. Tai – išskirtinis egzempliorius. Taip pat yra ir kolegos gydytojo iš Leipzigo prof. Gert-Horst Schumacherio donacinis įrašas gerb. prof. S. Pavilioniui knygoje „Topographische Anatomie des Menschen“ (1976, Leipzig).

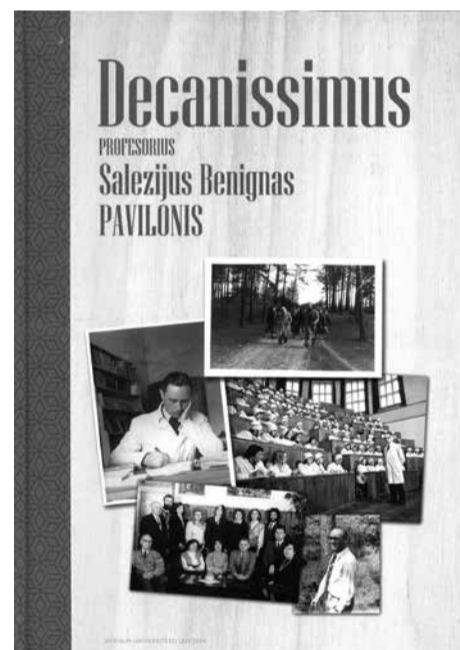
Pasiteiravus profesoriaus sūnaus, ar tėtis neturėjo jam sukurtu ekslibriso, šis atsakė, kad nėra tekę matyti. Tik atkreipė dėmesį, kad knygos buvo žymimos ovaliu antspaudu. Deja, bibliotekai dovanotose knygose tokio antspaudu nepavyko aptikti. Yra viena knyga su apvaliu antspaudu, kuriame dviejų apskritimų viduje įrašas: S. Pavilionis / Med. gydytojas, o viduryje ženklas – taurę apsi-vijusi gyvatė.

Prof. S. Pavilionio minėjimas buvo prastas Medicinos fakulteto Didžiojoje auditorijoje, į kurią gausiai susirinko jo buvę mokiniai, artimieji ir kiti pažinojusieji šią nepaprastą asmenybę. Atmintyje išlikusios šventinės akimirkos tapo patvirtinimu, kad, nepaisant laiko tėkmės, tai, kas svarbiausia, išlieka ilgam ir yra neužmirštama. Kaip naujosios knygos įžangoje taikliai pastebėjo VU Medicinos fakulteto dekanas prof. Algirdas Utkus: „Visi, kam teko garbė ir malonumas gyventi bei dirbti šalia tokio neeilinio Žmogaus, visada liks dėkingi likimui. Didžiuojuosi, kad aš esu vienas iš jų ir nuoširdžiai sveikinu tuos, kurie, atvėrę šią brangių prisiminimų kupiną knygą, su didžiu jauduliu žingsnis po žingsnio judės vienos iškilusių Lietuvos medicinos istorijos figūrų pažinimo link.“

Medicinos terminų žodynas su sudarytojų parašais

interview, duotų spaudai, pakanka, kad būtų atskleisti išskirtiniai šios iškilios asmenybės bruožai. Direktorė atkreipė dėmesį, kad daugelis bibliotekoje turimų S. Pavilionio leidinių, vadovėlių, monografijų, mokymo priemonių, atrodo taip, lyg tuoj sutrupėtų. Viena vertus, lyg ir nepatogu eksponuoti primargintus puslapius ir nutrintus lapus, antra vertus, tai liudija, kad prof. S. Pavilionio parašytos ar sudarytos knygos ir kiti darbai

Knygos apie S. Pavilionį viršelis

vadovo, kuris galėtų užstoti, patarti, globoti, spausdinant vieną ar kitą leidinį. Šios dedikacijos atspindi, kaip kiekvienam autoriui buvo svarbu turėti išmintingą rėmėją. Norėjęs paminėti nors keletą įrašų autorių: gydytojai A. Šiugžda, L. Laucevičius, M. Marcinkevičius, M. Krikštopaitis, K. Norėkaitė, G. Česny, J. Rugienius, V. Basys, M. Kiauleikienė, V. Baronas, P. Čibiras, E. Ēringienė ir daugelis kitų.

Ypač sujaudino „Medicinos terminų

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidos ir populiarinimo sistemą“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2019 m. skyrė 8 tūkst. eurų. „Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizaineris Vilius Zaveckas

Redakcinės kolegijos pirmininkas – Raimundas Dužinskas, nariai: Alvydas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Jonas Dautaras, Vyginas Gontis, Vilma Gudelytė-Abarienė, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Valė Macijauskienė, Milena Medineckienė, Andrius Pukšas, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Dalia Urbanavičienė, Janina Valančiūtė.

Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius

El. paštas mokslolietuva@gmail.com

Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt

Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191

Leidžia

UAB „Mokslininkų laikraštis“

SL Nr. 169

Spausdino

UAB „Petro ofsetas“

Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius

Tiražas 500 egz.